

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Μ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1963 | ΑΡΙΘ. 12

ΜΟΝΟΝ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ

Προσφάτως έδημοσιεύθησαν στατιστικά στοιχεία, έξ ών καταδείκνυται, ότι άφ' ενός μόν μειοϋνται εις ρυθμόν, σταθερώς αύξοντα, οί γάμοι και αί γεννήσεις, αύξάνει δέ αντίστροφως ό αριθμός τών εκδιδομένων διαζυγίων.

Αί διαπιστώσεις αύται δέν είναι διόλου ευχάριστοι. Καθ' όσον εμφαίνουσι, ότι ό ιερός θεσμός τοϋ γάμου, έπί τοϋ όποίου θεμελιούται τό κοινωνικό και τό έθνικό μας οικοδόμημα ύφίσταται φθοροποιούς έπιρροάς, αί όποίαι δημιουργούσι εις αύτόν ρήγματα.

*

Η οικογένεια και ή οικογενειακή ζωή αναποτρέπτως συνδέεται πρός την συνήθη κοινωνικήν ζωήν, και δέχεται διά τοϋτο μοιραίως τάς επιδράσεις τής ήθικής άπνοίας, πού χαρακτηρίζει την ώφελιμιστικήν και χρησιμοθηρικήν αύτήν έποχήν μας. Το ιερόν νόημα τοϋ γάμου χάνει προφανώς την σαφήνειάν του και την άκεραιότητά του έντός τών συνειδήσεων. Τείνει δέ να καθορισθῆ, ως γεγονός φυσιολογικό και κοινωνικό, διά τοϋ όποίου διαιωνίζεται ή ζωή και σχηματοποιείται και όργανούται—διά τής οικογενείας—ή κοινωνική συμβίωσις.

*

Και όμως ή άγία μας Έκκλησία ίδρυσε τόν θεσμόν τοϋ γάμου ως Ίερόν μυστήριον, διά τοϋ όποίου ένοϋνται και ταυτίζονται μυστικώς και άρρήκτως τά πεπρωμένα δύο ύπάρξεων. Και δέν ύπάρχει ευγενέστερος και βαθύτερος συμβολισμός άπό τούς νυμφικούς στεφάνους, οί όποιοι έπιτίθενται εις τάς κεφαλάς τών νυμφευομένων

και οί όποιοι ένθυμίζουσι εις αύτούς την ζωήν τών μαρτύρων. Διότι δυστυχώς ό δρόμος τής επιγείου μας αύτῆς ζωῆς είναι άνάντης, και πλήρης δυσχερειών και έναντιοτήτων. Δυσχερειών, τάς όποίας πρέπει να υπερβάλλουσι οί δύο σύζυγοι, βαστάζοντες άμοιβαίως τάς ευθύναις και τά βάρη τής.

*

Παρά ταϋτα, πληθύνονται δυστυχώς όσημέραι εκείνοι, διά τούς όποιους ό γάμος είναι άπλή τελετή, έστερημένη τοϋ πνευματικού της περιεχομένου. Και προσφάτως μάλιστα—όπως έπεσημάναμεν τοϋτο ήδη—έσημειώθησαν κατά τόν γάμον άστέροις τής όθόνης, άπαράδεκτοι όλωσις έκτροπαί. Και τό άξιοκατάκριτον τοϋτο γεγονός άσφαλώς δέν θά συνέβαινε, άν εις τάς συνειδήσεις τών παρισταμένων έθεωρείτο ό γάμος ως ύπερτατον μυστήριο τής άνθρωπίνης άγάπης, τό όποιον φωτίζει και θεσμοθετεί ή άγία μας Έκκλησία.

*

Έπειτα άπό τάς διαπιστώσεις αύτάς θεωρούμεν άνησυχητικό τόν φαινόμενο τών αύξανόμενων όλοέν εις αριθμόν διαζυγίων. Διότι πιστοποιεί μίαν προϊούσαν άποξένωσιν άπό τό φώς και την άλήθειαν τής χριστιανικής ζωῆς και τών πατροπαραδότων εκείνων βιωμάτων μας, χάρις εις τά όποία και μόνον και επέζησεν και έμεγαλοϋργησεν τό Έθνος μας. Και πρέπει ν' αντιμετωπισθῆ με ιδιαιτέραν ζέσιν και συστηματικήν διαφώτισιν.

Πρέπει να κατανοηθῆ, ότι ό γάμος δέν είναι θεσμός νομικός και οικονομικός, πού είναι δυνατόν να προσδιορίζεται άπό τάς

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΙΝ ΤΗΣ ΕΙΔΩΛΟΛΑΤΡΕΙΑΣ

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸ 49 μ.Χ., συνεχίζων τὴν 2αν ἀποστολικὴν του περιοδείαν, ἔρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὸ κλεινὸν ὅμως ἄστει τὸ κλασσικὸν μεγαλεῖον ἔχει σβύσει τὴν ἐποχὴν αὐτήν. Τὸ ἑλληνικὸν θαῦμα ὑπῆρχε πλέον μόνον ὡς ἀνάμνησις ἐνὸς μακρινοῦ παρελθόντος. Εἰς τὴν πόλιν, ἡ ὁποία ἄλλοτε ἐφημίζετο διὰ τὴν τέχνην τῆς καὶ τὴν σοφίαν τῆς, βασιλεύει ἤδη ἡ κατάπτωσις τῶν σοφιστῶν καὶ ὁ ἐκφυλισμὸς τοῦ Ἑλληνιστικοῦ κόσμου.

Καὶ ὁ Παῦλος εὐρεθεὶς μόνος καὶ ἄγνωστος ἐν μέσῳ λαοῦ εἰδωλολατρικοῦ, προσκαλεῖται ὑπ' αὐτοῦ, εἰς τὸ ἐπισημότερον βῆμα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων, τὸν Ἄρειον Πάγον, διὰ τὴν ἀναπτύξιν ἐνώπιον τῶν φιλοσόφων τὰ «ξενίζοντα τὴν ἀκοὴν καινὰ δαιμόνια», τὰ ὁποῖα ἐδίδασκεν.

Μὲ ποῖον ὅμως τρόπον ἐκήρυξεν ὁ Παῦλος τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν ἐβλεπε «κατείδωλον οὖσαν»;

Α'.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου ἀπὸ τοῦ βράχου τῆς

ἔξεις καὶ ἀπὸ τὰς συνηθείας τῆς κοινῆς καὶ τετριμμένης ζωῆς. Διότι μὲ τὰς ἀντιλήψεις αὐτὰς ἀποβαίνει οὗτος συχνότατα παγίς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπίπτουν οἱ συνερχόμενοι εἰς γάμου κοινωνίαν, εἴτε ἐξ ὑπολογισμοῦ, εἴτε ἐξ ἀβαθοῦς καὶ παροδικοῦ συναισθηματισμοῦ, εἴτε καὶ ἐνίοτε κατόπιν πειθαναγκασμοῦ ἀσκηθέντος ἐπ' αὐτῶν.

*

Σκοπὸς τοῦ γάμου εἶναι ἡ μεταμόρφωσις τῶν φυσικῶν δεσμῶν εἰς πνευματικούς ποιούτους. Καὶ μόνον ἡ χριστιανικὴ πίστις, ποὺ δημιουργεῖ οἰκογενεῖας πλημμυρισμένας ἀπὸ τὸ ἄρωμα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, προσδίδει πραγματικὸν περιεχόμενον εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ γάμου.

Διὰ τῆς καθιερώσεώς του ὡς Μυστηρίου ἐμβαθύνεται οὗτος. Κραταιοῦται καὶ ἐνδυναμοῦται ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ ὁ ἀλληλοσεβασμὸς τῶν συζύγων. Καὶ δὲν διασώζεται ἀπλῶς ἀπὸ τὴν σύγχυσιν καὶ ἀπὸ τὴν διάλυσιν. Ἄλλ' ἀποβαίνει πορεία εὐτυχίας, πτῆσις πρὸς τὴν αἰωνιότητα καὶ τὸ ἀρραγὲς θεμέλιον τοῦ κοινωνικοῦ συγκροτήματος.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ἀκροπόλεως τῶν θεῶν, διεκρίθη κατ' ἀρχὴν διὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ.

Ὁ Παῦλος ὁμιλῶν ἀπὸ τοῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου εὐρίσκειτο ἐνώπιον ἀκροατηρίου, τὸ ὁποῖον ἀνῆκε, κυρίως, εἰς τὰς δύο φιλοσοφικὰς κατευθύνσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τοὺς Ἐπικουρεῖους καὶ τοὺς Στωϊκοὺς. Οἱ πρῶτοι δὲν παρεδέχοντο Θεῖαν Πρόνοιαν, οὔτε ὅμως ὠμολόγουν ὅτι δὲν παρεδέχοντο θεοὺς. Ἐθεώρουν δὲ τούτους ὡς μὴ ἐνδιαφερομένους διὰ τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον. Οἱ δεῦτεροι ἐδίδασκον, ὅτι ὁ Θεὸς ἐνυπάρχει εἰς πάντα τὰ δημιουργήματα, καὶ ὅτι μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν μεγάλην θεῖαν ψυχὴν. Περὶ αὐτῶν χαρακτηριστικῶς ὁ Οἰκουμένιος λέγει, ὅτι «οἱ μὲν Ἐπικουρεῖοι αὐτόματον καὶ ἐξ ἀτόμων δοξάζουσιν εἶναι τὸ πᾶν· οἱ δὲ Στωϊκοὶ σῶμα καὶ ἐκπύρωσιν».¹

Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος ἀρχίζει τὴν δημηγορίαν του αὐτὴν ἀπὸ ἑνα λεπτὸν σημεῖον, τὸ λεγόμενον «σημεῖον ἐπαφῆς» μεταξὺ τῆς θρησκείας τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Καινῆς Διδαχῆς αὐτοῦ· δηλ. ἀπὸ τὸν βωμὸν τὸν ἀφιερωμένον «τῷ ἀγνώστῳ Θεῷ».

Ὁ βωμὸς οὗτος δὲν ἦτο ἀσφαλῶς ὁ μόνος. Ὑπῆρχε πλῆθος ἄλλων ναῶν καὶ βωμῶν εἰς τὰς Ἀθήνας. Καὶ μάλιστα τόσοι, ὥστε δικαίως εἶπον, ὅτι «στὰς Ἀθήνας εὐκολώτερα συναντᾶς ἕνα Θεό, παρά ἕνα ἄνθρωπον».² Ὁ ἄγνωστος Θεὸς δὲν εἶχε οὔτε μορφήν, οὔτε παράστασιν ἐν τῇ τέχνῃ, οὔτε ὄνομα.³ Οὕτως ἐφαντάζοντο οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἄγνωστον Θεόν. Γεγονός, ὅπερ ἀπεδείκνυε τὴν δίψαν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς διὰ τὴν γνώσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἐφανέρωνεν, ὅτι οἱ πολλοὶ θεοὶ δὲν ἱκανοποιοῦν τὴν θρησκευτικὴν τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι ἀνεζήτουν ἕνα Ὑπέροχον.⁴ Ἀνεζήτουν τὸν ἀπόλυτον, τὸν αἰώνιον, τὸν ἀνώνυμον, τὸν ἄγνωστον Θεόν. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος χαρακτηρίζει αὐτοὺς «ὡς κατὰ πάντα δεισιδαιμονεστέρους». «Τούτέστιν εὐλαβεστέρους». κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον.⁵ Θαυμάσιον σημεῖον ἀπὸ τοῦ ὁποίου λαμβάνει ἀφορμὴν ὁ Παῦλος διὰ τὴν ἀποκαλύψιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν Ἀληθινὸν Θεόν: «Ὅν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε», λέγει πρὸς αὐτούς, «τοῦτον ἐγὼ καταγγέλω ὑμῖν». Αὐτὸν, λοιπόν, τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζετε, σᾶς ἀποκαλύπτω. Δηλαδή ὁ Ἀληθινὸς Θεὸς εἶναι ἰδικὸς σας καὶ ἰδικὸς μου Θεός.

1. Π. Ν. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Ἀθήναι 1955. Σελ. 484.

2. Στὰύρου Α. Νικολαΐδη, Ὁ Παῦλος, Ἀθήναι. Σελ. 136.

3. Α. Ί. Φιλίππιδου, Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, ΕΛΛΑΣ καὶ ΠΑΥΛΟΣ. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ πανηγυρικοῦ τόμου τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 1900ης Ἐπετείου τοῦ Ἀπ. Παύλου εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀθήναι 1953. Σελ. 14.

4. Αὐτόθι.

5. Π. Ν. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Ἀθήναι 1955.

Και ὁ Θεὸς ὁ Ἀληθινὸς «οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ», ἀλλὰ εἶναι Πατὴρ στωργικὸς καὶ σκορπίζει ἀφθόνως τὰς εὐεργεσίας Του, «διδούς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα».

Μὲ πολλὴν, λοιπόν, σύνεσιν ὁ Μέγας Ἀπόστολος, ἐφαρμόζων τὸ τοῦ Κυρίου «γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις» χειρίζεται τὴν ὁμιλίαν του ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, κερδίζων οὕτω τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἀχρατῶν του. Ἔτι δὲ πλέον εἴλωσε τὴν προσοχὴν των, ὅταν ἐν τῷ λόγῳ του ἄρχεται ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα, τὰ γνωστά, καὶ ἔρχεται πρὸς τὰ νεώτερα, τὰ ἀγνωστα, ἱκανοποιῶν οὕτω τὴν περιέργειαν τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι «εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον». Δικαίως δὲ ὁ ἱερός Χρυσόστομος τονίζει ὅτι ὁ Παῦλος ἤρχισε τὴν δημηγορίαν του αὐτὴν ὄχι ἐκ τῶν Προφητῶν οὔτε ἐκ τῶν εὐαγγελίων, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, «οὐκ ἐπειδὴ τὸν βωμὸν ἀξιοπρεπέστερον εἶναι τῶν εὐαγγελίων ἐνόμιζεν, οὐδὲ ἐπειδὴ τὰ γράμματα τὰ ἐκεῖ κείμενα τῶν προφητῶν εἶναι τιμιώτερα, ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διελέγετο, τοὺς οὐδενὶ τῶν ἡμετέρων πιστεύοντας, ἀπὸ τῶν οἰκείων αὐτοὺς ἐχειρώσατο δογματῶν».⁶

Οὕτω ὁ Παῦλος ὡς ἄριστος Παιδαγωγὸς μὲ πολλὴν λεπτότητα καὶ σύνεσιν γίνεται, ὡς λέγει καὶ ὁ ἴδιος ἀλλαχού, «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσῃ».⁷ Ἰδεῶδες, λοιπόν, ὑπόδειγμα πρὸς μίμησιν δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν νὰ κηρύξουν εἰς τὰς πεπλανημένας ψυχὰς «Χριστὸν καὶ τοῦτον Ἐσταυρωμένον».

Β'.

Ἡ δημηγορία ὅμως τοῦ Παύλου διεκρίθη εἰσέτι διὰ τὴν παρρησίαν του καὶ τὴν πίστιν του. «Σταθεῖς ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔφη», μᾶς πληροφοροῦν αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων.

Τὸ «σταθεῖς» δὲν ἐτέθη τυχαίως. Ἐχει τὴν θέσιν του, διότι δηλοῖ τὴν σταθερότητα, τὴν αὐτοπεποίθησιν τοῦ Ἀποστόλου εἰς τὸ ἔργον του. Τὸ ἔργον τοῦ ὁποίου «ἄλλος ἐστίν ὁ φυτεύων, ἄλλος ὁ θερίζων καὶ ἄλλος ὁ ἀυξάνων Θεός».

Ἐστάθη, λοιπόν, ὁ Παῦλος ἔμπροσθεν τοῦ βωμοῦ τῆς σοφίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς εἰδωλολατρίας τῶν Ἀθηναίων. Ἐστάθη μὲ παρρησίαν, μὲ θάρρος, τὸ ὅποιον ἤντλει ἀπὸ Ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος τὸν ἐνεθάρρυνεν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, λέγων: «Λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ».^{7α}

Ὅντως ὁ Κύριος ἦτο ὄχι ἀπλῶς μαζὺ του, ἀλλὰ ἔζη ἐντός του. Τοῦτο ἄλλωστε ὠμολόγει ὁ ἴδιος, ὅταν ἔλεγεν, ὅτι «ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός».⁸

Μὲ τὸ θάρρος, λοιπόν, τὸ ὅποιον τοῦ ἔδιδεν ὁ αἰώνιος Νικητὴς, κατώρθωσεν ὁ Παῦλος νὰ νικήσῃ καὶ τὰ ἐμπόδια, τὰ ὅποια συνήνησεν, ὅταν εὐρέθη εἰς τὸν Ἱερὸν Βράχον. Δὲν ἦσαν δὲ ταῦτα ἀσήμαντα. Ἐμπόδιον δὲν ἦτο διὰ τὸν Παῦλον ὅτι εὐρέθη μόνος ἐν μέσῳ τῆς κατειδώλου πόλεως; Οὐδένα ἔχει συμπαράστατον, οὐδένα βοηθόν. Ἐμπόδιον σοβαρὸν δὲν ἦτο διὰ τὸν Παῦλον τὸ ὅτι εὐρέθη εἰς ἓνα περιβάλλον, τὸ ὅποιον δὲν εἶχε παιδαγωγηθῆ εἰς Χριστὸν διὰ νὰ δεχθῆ τὸ κήρυγμα τῆς Καινῆς Διδαχῆς; Εἰς ἄλλας περιοχὰς τῆς Ἱεραποστολικῆς του δράσεως ὁ Παῦλος εὐρίσκει περιβάλλον προπαρασκευασμένον, ἔτοιμον νὰ δεχθῆ τὴν αἰώνιον Ἀλήθειαν, τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸν Χριστόν. Εἰς τὴν πόλιν ὅμως τῆς σοφίας εὗρεν ἀκαλλιέργητον ἀγρόν, ἀφορίαν μεγάλην. Διὰ τοῦτο δὲν ἐκαρποφόρησε πλουσίως ὁ σπόρος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ μὴπως ἐμπόδιον δὲν ἦτο ἡ εἰρωνεία τῶν σοφῶν, ὅταν ἀνόμαζον τὸν Παῦλον σπερμολόγον; Συνήθως ἡ εἰρωνεία, ὁ χλευασμὸς κάμπτει, κλονίζει τὸν ἀνθρώπον. Εἰς τὸν Παῦλον ὅμως συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. Τὸν γιγαντῶνει, τὸν κάμνει ἀτρόμητον, τὸν κάμνει νὰ δύναται «τὰ πάντα, ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι αὐτὸν Χριστῷ».

Ἡ πίστις του αὐτὴ εἰς τὸν Κύριον καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν τὸν κάμνει, ὥστε νὰ θεωρῆ τιμὴν του, ὅσα γράφει πρὸς τοὺς Κορινθίους, ὅτι ἀπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρίς ἔραβδίσθη, ἀπαξ ἐλιθάσθη, τρίς ἐναυάγησα, νυχθημερὸν ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα ὁδοπορίας πολλάκις, κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις κ.λ.π.».⁹

Τί, λοιπόν, καὶ ἂν οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸν εἰρωνεύοντο; Τί καὶ ἂν τὰ κύματα τῆς πλάνης ὑψώνοντο ἐναντίον του ἔτοιμα νὰ καταποντίσουν εἰς τὰ σκότη τῆς εἰδωλολατρικῆς μαυρίας τὴν Αἰώνιον ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου; Τί καὶ ἂν ἐσκοτισμένοι καὶ ἐμπαθεῖς αἰρετικοὶ κατέβαλλον ἀπεγνωσμένας προσπαθείας διὰ νὰ ἐπισκιάσουν τὸ φωτεινὸν κήρυγμα τοῦ Παύλου;

Ὅχι! Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν δὲν κάμπτεται, δὲν ὑπαναχωρεῖ, δὲν δειλιᾷ. Ἀντιθέτως ὀπλιζέται μὲ τὴν «μάχαιραν τοῦ πνεύματος» καὶ περιβάλλεται «τὸν θώρακα τῆς πίστεως», τὴν μυστικὴν αὐτὴν δύναμιν, ἡ ὅποια ἐνώνει τὸν Ἀπόστολον μὲ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν χάριν Του.

Ἄλλως εἶναι ἀνεξήγητον τὸ θάρρος του, ἡ παρρησία του, τὰ κατορθώματά του.

Δικαίως, λοιπόν, εἶπον, ὅτι «στὰ χρονικὰ τῆς χριστιανικῆς Ἱεραποστολῆς δὲν ὑπάρχει τολμηρότερον ἐγχείρημα ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὰς Ἀθήνας, τὴν Ἀκρόπολιν τῆς εἰδωλολατρίας, ποὺ ἐξακολουθοῦσε τότε νὰ τὴν περιβάλλῃ ἡ αἴγλη τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων...»¹⁰.

6. Π. Ν. Τρομπέλα, Ἰπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Ἀθήναι 1955. Σελ. 488.

7. Ἀ' Κορινθ. θ' 22.

7α. Πραξ. Ἀπ. ιη' 9.

8. Γαλ. β' 20.

9. Β' Κορινθ. ια' 23—ιβ' 10.

10. J. Holzn er, Παῦλος — μετάφρασις Ἀρχιμ. Ἱερ. Κοτσώνη. Ἀθήναι 1955. Σελ. 223.

Γ'.

Ἡ καρδιά ὅμως τοῦ Σκηνοποιοῦ τῆς Ταρσοῦ ἐφλέγετο καὶ ἀπὸ ἀγάπην. Ἀπὸ ἀγάπην ἢ ὅποια, ὡς λέγει ὁ ἴδιος, «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς», ἀλλὰ τὰ τοῦ «τέτερου». Διὰ τοῦτο ὅταν ὠμίλησεν ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως τῆς εἰδωλολατρίας, ὠμίλησε καὶ μετ' ἀγάπην καὶ χωρὶς πειθαναγκασμῶν, διότι ἓνα πτόθον εἶχε, μία ἦτο ἡ μέριμνα του, «παραστῆσαι πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ». ¹¹

Αὕτῃ ἡ ἀγάπη τὸν κάμνει, παρὰ τὸ καχεκτικὸν του σώμα, νὰ εἶναι ἀκαταπόνητος, νευρώδης, ἀεικίνητος. Αὕτῃ τοῦ δίδει πτερὰ. Καὶ τώρα ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου βράχου ἤνοιξε τὰ πτερὰ τῆς ἀγάπης του διὰ νὰ ἐπισκιάσῃ τὰς ψυχὰς, τὰς ὁποίας ὁ καύσων τῆς πλάνης καὶ τῶν εἰδώλων προσεπάθει νὰ μαράνῃ. Ἐπιθυμεῖ δηλ. νὰ ἀποκαλύψῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν Λυτρωτὴν Ἰησοῦν, τὴν σώζουσαν Ἀληθειαν. Καὶ τοῦτο διότι, ὡς ἔγραφεν ὁ ἴδιος ἄλλοτε πρὸς τοὺς Κορινθίους: «Οὐ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς». ¹²

Δὲν ζητεῖ τίποτε ἀπὸ τὰ ὑλικά των ἀγαθῶν. Ἀπολύτως τίποτε. Καὶ ὅμως ἓνα ζητεῖ, ἓνα ποθεῖ. Αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, διότι τοὺς ἠγάπησε τόσο, ὥστε κάμνει τὸ πᾶν διὰ νὰ χαρίσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν αἰώνιον λύτρωσιν καὶ χαράν. Τὸ πᾶν κάμνει καὶ τώρα διὰ τοὺς Ἀθηναίους. Διότι οὗτοι, τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, ἤκουον καθημερινῶς τὰς ἀλληλοσυγκρουόμενας θεωρίας καὶ γνώμας τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στωϊκῶν. Τί, λοιπόν, νὰ παραδεχθοῦν; Τί νὰ πιστεύσουν; Τὸ «φάγωμεν, πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκουμεν», τὸ ὁποῖον ἐδίδασκον οἱ Ἐπικουρεῖοι ἢ νὰ θεωροῦν, κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς κριτὰς εἰς τὸν Ἄδην τὸν Μίνωα, τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Ραδάμανθυ; Ἐπειτα ποῖος ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰ ἀγωνιώδη ἐρωτήματα τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης; Δηλ. τί ὑπῆρχε μετὰ θάνατον; Ποῦ μετέβαινον αἱ ψυχαί; Αὐτό, λοιπόν, τὸ τόσο ἐνδιαφέρον μυστήριον, τὸ ὁποῖον διελεύκανεν ὁ θάνατος καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀποκαλύπτει τώρα καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὁ Παῦλος. «Ἐστησεν ἡμέραν, λέγει, ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισεν... ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν».

Ἡ λέξις ὅμως Ἀνάστασις προκαλεῖ ἀναταραχὴν εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ Ἀποστόλου διότι ἡ ἐπαναφορὰ νεκροῦ σώματος εἰς τὴν ζωὴν, τόσο διὰ τοὺς Ἐπικουρείους, ὅσον καὶ διὰ τοὺς Στωϊκοὺς, παρουσιάζετο παράλογος. Διὰ τοῦτο «ἀκούσαντες ἀνά-

στασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον ἀκουσόμεθα σου περὶ τούτου καὶ πάλιν». Ἐνῶ δηλ. ἡ ἐλπίς τῆς ἀναστάσεως εἶναι ἡ χαρὰ τῶν χριστιανῶν, δι' αὐτοὺς ὑπῆρξεν ἀντικείμενον χλεύης. Ἀλλ' ἡ ἀγάπη τοῦ Παύλου «πάντα στέγει, πάντα ὑπομένει, πάντα ἐλπίζει, οὐδέποτε ἐκπίπτει». Διὰ τοῦτο ἡ ἀγάπη τοῦ Ἀποστόλου συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὸν σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως τῶν ἄλλων. Χωρὶς νὰ ἐξοργισθῇ διὰ τοὺς χλευασμοὺς καὶ τὰς εἰρωνείας, οὐδὲ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν διὰ τῆς βίας ἐπιβολὴν τῆς διδασκαλίας του, «ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν». «Πῶς; ἐρωτᾷ ὁ ἱερός Χρυσόστομος καὶ ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος, τοὺς μὲν πείσας, ὑπὸ τῶν δὲ γελώμενος». ¹³ Οὕτω ὁ Παῦλος μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι ἡ ἐλευθερία ἄνευ τῆς ἀγάπης καναντᾶ εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν. Καὶ ὁ Κύριος, ὁ Ἐσταυρωμένος Χριστὸς οὐδένα ἐξανγκάζει νὰ πιστεύσῃ εἰς Αὐτὸν ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεόν. Διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν ἀκολουθήσουν μετὰ τὸ «ὅστις θέλει». Ὁ Θεὸς δὲν μετεχειρίσθη βίαν διὰ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν πίστιν τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην, τὸν Σταυρὸν ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ἰσχυροτέρα πάσης δυνάμεως ἐν τῷ σύμπαντι, ἀκόμη καὶ τοῦ θανάτου. ¹⁴

Αὐτὴν τὴν ἀγάπην χρησιμοποιοεῖ καὶ ὁ Παῦλος εἰς τὴν περίφημον ὀμιλίαν του ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου. Αὕτῃ εἶναι ἡ δύναμις ἐκείνη, ἡ ὁποία «συνέχει ἡμᾶς», μᾶς συγκρατεῖ, μᾶς ἐξουσιάζει.

Μὲ λεπτότητα, λοιπόν, καὶ σύνεσιν, μετὰ παρρησίαν, πίστιν καὶ ἀγάπην κατῶρθωσεν ὁ Παῦλος νὰ διαλύσῃ τὰ σκότῃ τῆς πλάνης τοῦ κόσμου τῶν εἰδώλων καὶ τῆς ψευδοφιλοσοφίας, ὥστε ἀργότερον νὰ μὴ διστάξῃ νὰ ὁμολογήσῃ: «οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ». ¹⁵

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ρ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΟΣ

13. Π. Ν. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Ἀθήναι 1955. Σελ. 497.

14. Βασ. Χ. Ἰωαννίδου, καθηγητοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς Παν/μίου Ἀθηνῶν, Τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας παρὰ τῷ Παύλῳ. Σελ. 20-21

15. Β' Τιμ. α' 7.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1 — 5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ Γραφεῖά μας, ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

11. Κολοσ. α' 28.

12. Β'. Κορινθ. ιβ' 14.

Ν Α Ϊ Κ Α

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ*

155. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Ἄνω Γλυφάδας. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ ἔτους 1957 ἐκτίσθη πρόχειρος ναῦσκος, μήκους 5 μέτρων, παρὰ τὴν θέσιν «Πανιωνία». Ἐνοριακὸς ἐγένετο κατὰ μῆνα Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐγένετο ἐπέκτασις τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, διὰ δημιουργίαν ἐπαρκείας χώρου.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Θεμελίωσις νέου ἱεροῦ ναοῦ: Παρὰ τὸν ὄψ ἄνω ἱερὸν ναὸν ἐθεμελιώθη, τῇ 3 Δεκεμβρίου 1961, νέος ἱερὸς ναὸς ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀργυροκάστρου Παντελεήμονος.

156. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Δικηγορικῶν Γλυφάδας. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Τῇ ὑποδείξει τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου πρὸς τὸν ἐν ἔτει 1929 ἰδρυθέντα «Συννοικισμὸν Δικηγόρων ἢ Θέμις» ἀνηγέρθη ὁ ἱερὸς ναὸς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐκλογῆς τῆς ὀνομασίας γενομένης ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ὡς ἄνω Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις ἐν ἔτει 1931 ἀνεγνώρισε τὸν ἱερὸν ναὸν «ὡς Ἐκκλησίαν τῶν Δικηγόρων». Ἀνηγέρθη τῇ συνδρομῇ ὄλων τῶν περιοίκων καὶ ἄλλων δωρητῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Μητροπολίτης Πηλουσίου Παρθένιος.

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ δὲν ἐξηκριβώθη ἂν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

157. Ἅγιος Κωνσταντῖνος Γλυφάδας. (21 Μαΐου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη ἐν ἔτει 1935 καὶ ἐπερατώθη ἐν ἔτει 1941, τῇ μείζονι δαπάνῃ τοῦ Ἀλκιβιάδου Τατάκη, ἐφοπλιστοῦ ἐξ Ἄνδρου.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 21 Μαΐου 1943 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Βρεσθῆνης Γερμανοῦ (ἀποθανόντος Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως).

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Ἡ ἀγιογραφησις ἐγένετο, ἐν μέρει, ὑπὸ τοῦ Σπυρίδωνος Παπανικολάου, Κωνσταντίνου Γεωργακοπούλου καὶ Παντελεήμονος Ὀδάμπαση.

158. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος Βριλησίων—Πάτημα. (6 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1957 εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην, ἥτις ὀνομάσθη Πάτημα ἕνεκα τῆς καταπατήσεως ὑπὸ τῶν κατοίκων κτημάτων ἀνηκόντων εἰς τὴν παρακειμένην Ἱεράν Μονὴν τῆς Πεντέλης. Μέχρι τοῦ ἔτους 1961 ὁ ἱερὸς ναὸς ἀνήκεν εἰς τὸν ἐνοριακὸν ναὸν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου Βριλησίων ὡς παρεκκλήσιον, ἐγένετο δὲ ἐνοριακὸς κατὰ τὸ ὡς ἄνω ἔτος 1961.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

159. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος Καλαμακίου. (6 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1917 ὑπὸ τῆς Μαρίας Τζανέτου. Ἐν ἔτει 1927 ἐγένετο ἐνοριακός.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν ἐν ἔτει 1931 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

160. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος Σουρμένων. (6 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Κατεσκευάσθη ἐν ἔτει 1927 ἐκ «Γερμανικῆς παράγκας ἐξ ἀμιάντου, παραχωρηθείσης εἰς τὸν Συννοικισμὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων».

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Θεμελίωσις νέου ἱεροῦ ναοῦ: Παρὰ τὸν ὡς ἄνω προχείρως κατασκευασθέντα ἱερὸν ναὸν, ἐθεμελιώθη νέος ἱερὸς ναὸς τῇ 13 Ἰουνίου 1958 ὑπὸ τοῦ τότε Ἐφημερίου ἱερέως Κωνσταντίνου Γιαν-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 253 τοῦ προηγούμενου τεύχους.

νέτσου, αὐτὴ δὲ ἐργασίαι πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ συνεχίζονται.

161. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος Τούφας Χαλανδρίου. (6 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1959 «ἐπὶ ἀρχαίου ἐρειπωμένου ναοῦ».

Τὰ ἐγκαινία δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

162. Ἅγιος Νικόλαος Γλυφάδας. (6 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ὁ ἀνατολικῶς καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ νέου ἱεροῦ ναοῦ εὐρισκόμενος παλαιὸς ἱερὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἶναι κτίσμα μεσαιωνικόν, εὐρίσκεται δὲ ἐπὶ τῆς τοποθεσίας «Πυρναρῆ» Γλυφάδας, εἶναι «μικρὰ μονόκλιτος βασιλική, διαστάσεων 3.80X5.00, μεθ' ἀψίδος ἡμικυκλικῆς». Ἀνακαινιστὴς αὐτοῦ, κατὰ τὸ ἔτος 1877, ὑπῆρξεν ὁ Θεόδωρος Κομνηνός, υἱὸς τοῦ Χ. Κομνηνοῦ Κάλφα «τοῦ ἀνωκοδομήσαντος τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐμπροσθέντα Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως τὸ 1810». Ἐγένοντο προσθηκαὶ τινες, ἡ τελευταία τῶν ὁποίων ἐν ἔτει 1945. Κατὰ τὸ ἔτος 1944 ἐγένετο ἐνοριακός. Ἐξυπηρετήθησαν ἐν αὐτῷ θρησκευτικῶς οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1924 καὶ ἐξῆς.

Ὁ νέος ἱερὸς ναὸς ἐθεμελιώθη τῇ 6 Δεκεμβρίου 1956 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα, ἡ δὲ ἀποπεράτωσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐν ἔτει 1961, τῆς πρώτης θ. Λειτουργίας ἐν αὐτῷ τελεσθείσης τῇ 6 Δεκεμβρίου 1961.

Τὰ ἐγκαινία τοῦ νέου ἱεροῦ ναοῦ ἐτελέσθησαν τῇ 18 Νοεμβρίου 1962 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Θανμακοῦ Χρυσοστόμου.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Ἀναστασίου Ὁρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ὑμηττοῦ — Πεντελικῆς — Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθήναι 1933, σελ. 154).

163. Ἅγιος Νικόλαος Χαλανδρίου. (6 Δεκεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἀνηγέρθη κατὰ τὰ ἔτη 1862—1876.

Τὰ ἐγκαινία ἐτελέσθησαν κατὰ τὸ ὡς ἄνω ἔτος τῆς ἀποπεράτωσεως, ἦτοι τὸ 1876, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα.

Ἱερά λείψανα: Ἁγίου Ἀποστόλου Πέ-

τροῦ. Ἁγίου Παντελεήμονος. Ἁγίου Θαλλελαίου. Ἁγίας Παρασκευῆς.

Ἡ ἀγιογραφίαι τῶν κεντρικῶν πεσσῶν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀγῆνωρος Ἀστεριάδη.

164. Παναγία «Μαρμαριώτισσα» Χαλανδρίου. (15 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Περὶ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ τούτου μνημείου ὁ Ἀναστάσιος Ὁρλάνδος σημειοῖ τὰ ἐξῆς: «Εὐρίσκεται κατὰ τὸ νότιον ἄκρον τοῦ Χαλανδρίου, ἐντὸς τοῦ ἀμπελωνος Κουλουριώτη. Ἦτο ἀρχικῶς πολυτελὲς ἐκ μαρμάρου ρωμαϊκὸν μαυσωλεῖον μετατραπὲν ἀκολούθως εἰς ναὸν τῇ προσθήκῃ ἡμιεξαγώνου ἀψίδος ἱεροῦ. Τὸ ὄνομά του ὀφείλει ὁ ναὸς εἰς τὸ ὑλικόν, ἐξ οὗ εἶναι κατεσκευασμένος. Καλύπτεται ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου κυλινδρικοῦ μετὰ μαρμαρίων σφηνολίθων θόλου. Ἐπὶ τῶν τοίχων του διατηρεῖ ἐφθαρμένους τινὰς καὶ ἀμαυρὰς τοιχογραφίας, τοῦ 17ου πιθανῶς αἰῶνος. Ἐπ' αὐτῶν ὑπάρχει χάραγμα τοῦ ἔτους 1717». Τὸ ἀρχαιολογικὸν τούτο μνημεῖον ἐχρησιμοποιήθη ὡς ἐνοριακὸς ναὸς μέχρι τῆς 23 Δεκεμβρίου 1962, καθ' ὅσον τῇ ἐπομένῃ 24 Δεκεμβρίου ἤρξατο χρησιμοποιούμενος διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἐνοριτῶν ὁ ξύλινος ἱερὸς ναὸς, ὅστις κατεσκευάσθη ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ ἀνεγειρομένου νέου ἱεροῦ ναοῦ δυτικῶς τοῦ ὡς ἄνω ἀρχαιολογικοῦ μνημείου.

Ὁ νέος ἱερὸς ναὸς ἐθεμελιώθη τῇ 8 Ἀπριλίου 1962 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Καναδᾶ καὶ Τορόντο Ἀνατολίου, αὐτὴ δὲ ἐργασίαι ἀποπεράτωσεως αὐτοῦ συνεχίζονται εἰσέτι.

Τὰ ἐγκαινία δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Βλέπε: Ἀναστασίου Ὁρλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων Ὑμηττοῦ—Πεντελικῆς—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», Ἀθήναι 1933, σελ. 177).

165. Ἅγιος Παντελεήμων Βοσπόρου Γλυφάδας. (27 Ἰουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Ἐθεμελιώθη τῇ 24 Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1955, καὶ αὐτὴ ἐργασίαι ἀποπεράτωσεως αὐτοῦ συνεχίσθησαν μέχρι τοῦ ἔτους 1960. Διεκόπησαν ὁμοίως αὐτὴ ἐργασίαι ἀνεγέρσεως ἕνεκα τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ἀερολιμένος τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἐπιχειμένης τῆς ἀπαλλοτριώσεως τοῦ χώρου τὸν ὁποῖον καταλαμβάνει σήμερον ἡ ἐνορία τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος. Τὸ ἔργον τῆς ἀποπεράτωσεως, κατὰ ταῦτα, μένει εἰς στασιμότητα.

Τὰ ἐγκαινία δὲν ἐτελέσθησαν.

Ἱερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

166. "Αγιος Παντελεήμων Τραχώνων Καλαμακίου. (27 'Ιουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Ανηγέρθη ἐν ἔτει 1954.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

167. "Αγιος Παντελεήμων Χαλανδρίου. (27 'Ιουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Ανηγέρθη ὡς παρεκλήσιον πρὸ 50ετίας. 'Ενοριακὸς ἐγένετο ἐν ἔτει 1955, ὅτε καὶ ἀνεκαινίσθη ἐκ θεμελίων (1955—1957).

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

168. 'Αγία Παρασκευὴ Κοινότητος 'Αγίας Παρασκευῆς 'Αττικῆς. (26 'Ιουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: "Ἦρξεν ἀνεγειρόμενος ἐν ἔτει 1934, ἐπερατώθη δὲ ἐν ἔτει 1936. 'Απὸ τοῦ ἔτους 1925, ὅτε ἰδρύθη ἡ ἐνορία αὕτη, ἐχρησιμοποιοεῖτο παλαιὸν ἐκκλησίδιον, κείμενον νοτίως τοῦ σημερινοῦ ἱεροῦ ναοῦ, κατεδαφισθὲν μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου ἱεροῦ ναοῦ.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 5 'Απριλίου 1936 (Κυριακὴ τῶν Βαΐων) ὑπὸ τοῦ 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

'Η ἀγιογράφησις ἐγένετο ὑπὸ τῶν Κομνηνοῦ Καλοθέτου, Στεφάνου 'Ασμάνη, 'Αποστόλου Γραικοῦ καὶ Στυλιανοῦ Χρυσόχου.

(Βλέπε: 'Αναστασίου 'Ορλάνδου «Μεσαιωνικὰ μνημεῖα τῆς πεδιάδος τῶν 'Αθηνῶν καὶ τῶν κλιτύων 'Υμηττοῦ—Πεντελικῶν—Πάρνηθος καὶ Αἰγάλεω», 'Αθῆναι 1933, σελ. 176).

169. 'Αγία Παρασκευὴ Νέας Πεντέλης. (26 'Ιουλίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Εκτίσθη ἐν ἔτει 1944.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

170. 'Αγία Τριάς 'Ελληνικοῦ 'Αττικῆς. (Δευτέρα τοῦ 'Αγίου Πνεύματος).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Ανηγέρθη ἐν ἔτει 1933. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπεριλήφθη εἰς τὴν ἀπαλλοτριωθεῖσαν περιοχὴν τοῦ ἀεροδρομίου τοῦ 'Ελληνικοῦ καὶ περιβάλλεται ἤδη ἀπὸ τὰ κτίρια τοῦ νέου συγκροτήματος τοῦ ἀεροδρομίου.

Τὰ ἐγκαίνια ἔχουν τελεσθῆ.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

171. 'Αγία Τριάς Νέου 'Ηρακλείου 'Αττικῆς. (Δευτέρα τοῦ 'Αγίου Πνεύματος).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Ανηγέρθη κατὰ τὰ ἔτη 1932—1936.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν κατὰ Μάιον τοῦ 1936 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ 'Επισκόπου Ταλαντίου Παντελεήμονος (νῦν Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης).

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

172. "Αγιος Τρύφων Τερψιθέας Γλυφάδας. (1 Φεβρουαρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Εθεμελιώθη ἐν ἔτει 1953 καὶ ἐπερατώθη ἐν ἔτει 1955.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

173. Φανερωμένη—Κοίμησις τῆς Θεοτόκου—Χολαργοῦ. (23 Αὐγούστου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Ο παρεκείμενος τοῦ νέου ἱεροῦ ναοῦ, βορείως αὐτοῦ, παλαιὸς ἱερὸς ναὸς ἀνηγέρθη ἐν ἔτει 1926 ὑπὸ τοῦ Παναγιώτου Βουτσίνα, καὶ ἐνεκαινίσθη τῇ 13 'Ιουνίου 1927.

'Ο δὲ νέος ἱερὸς ναὸς, θεμελιωθεὶς ἐν ἔτει 1954, ἐπερατώθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 1963.

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου ἱεροῦ ναοῦ δὲν ἐτελέσθησαν.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

* * *

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ**ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ ΥΠΟ ΕΝΟΡΙΟΠΟΙΗΣΙΝ**

Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι προσεχῶς πρόκειται νὰ ἰδρυθῶν ἐνορία εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας περιοχὰς καὶ μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἐξῆς ἱερῶν ναῶν:

1. "Αγιος 'Ανδρέας "Ανω Πατησίων.

2. "Αγιος Βασίλειος Μπραχαμίου.

170. 'Αγία Τριάς 'Ελληνικοῦ 'Αττικῆς. (Δευτέρα τοῦ 'Αγίου Πνεύματος).

3. "Άγιος Γεώργιος "Άσπρων Χωμάτων Περιστερίου.

4. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου 'Αλίμου.

5. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου 'Αναπήρων Τραχώνης.

6. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Βαρκίτζης.

7. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Σκαραμαγκᾶ.

Δ'. ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΩΝ

Τὰ ἀφορῶντα εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῶν Κοιμητηρίων (ἢ, ὡς συνήθως ὀνομάζονται σήμερον, Νεκροταφείων), τῆς περιοχῆς τῆς 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν ἐκτίθενται ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐξῆς σειρὰν καὶ κατ' ἀλφάβητον περιοχῶν: Α'. 'Ιεροὶ ναοὶ Κοιμητηρίων ἐν 'Αθήναις. Β'. 'Ιεροὶ ναοὶ Κοιμητηρίων ἐν τοῖς περιχώροις 'Αττικῆς. Γ'. Κοιμητήρια ἄνευ ἱερῶν ναῶν.

Α'. 'Εν 'Αθήναις.

1. "Άγιοι Θεόδωροι Α' Νεκροταφείου Δήμου 'Αθηναίων. (Σάββατον Α' 'Εβδομάδος τῶν Νηστειῶν).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Ο ἱερός οὗτος ναὸς εὐρίσκεται εἰς τὰ προπύλαια τοῦ Α' Νεκροταφείου, τὸ ὁποῖον ἐπεξετάθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1898 καὶ ἐξῆς, ὅτε καὶ ἤρχισεν ἀνεγειρόμενος, τῆς ἀποπερατώσεως αὐτοῦ συντελεσθείσης ἐν ἔτει 1902.

Τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐτελέσθησαν ἐν ἔτει 1902 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κερκύρας καὶ Παζῶν Σεβαστιανοῦ Νικολάβουρα.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

"Άγιος Λάζαρος. (Σάββατον τοῦ Λαζάρου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: Εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν τοῦ Α' Νεκροταφείου ὑπάρχει καὶ ὁ πρῶτος ναὸς τοῦ Νεκροταφείου τούτου, τιμῶμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ 'Αγίου Λαζάρου. 'Ιδρύθη κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, χρησιμοποιοθεὶς ἀρχικῶς ὡς ἐνοριακὸς ἱερός ναός. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ ἀπεφασίσθη νὰ θάπτανται οἱ ἀποθνήσκοντες Χριστιανοὶ εἰς τὴν περίξ αὐτοῦ τοῦ ναοῦ περιοχὴν, ἥτις τότε ἀπετέλει ἀπομεμακρυσμένην περιοχὴν τῆς πόλεως τῶν 'Αθηνῶν.

Περὶ τῶν ἐγκαίνιων τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ δὲν ὑπάρχει συγκεκριμένη πληροφορία.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

2. "Άγιος 'Ισίδωρος Β' Νεκροταφείου Δήμου 'Αθηναίων. (4 Φεβρουαρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Απὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου

τοῦ ἔτους 1945. Κατεσκευάσθη διὰ νὰ χρησιμοποιεῖται ὡς δεξαμενὴ ὕδατος καὶ ἔπειτα ἐκρίθη νὰ χρησιμοποιεῖται ὡς ἱερός ναός!

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 14 'Οκτωβρίου 1945 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσόστομου.

Σημειωτέον, ὅτι πρὸ τῆς ιδρύσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ὡς ἄνω Νεκροταφείου, ἐχρησιμοποιοεῖτο ὡς ναός αὐτοῦ ὁ παρακείμενος ἐνοριακὸς ἱερός ναός τοῦ 'Αγίου 'Αντωνίου Πατησίων. [Βλέπε ἀνωτέρω ἀριθμὸν ναοῦ 12, καὶ τὴν Προσθήκην ἐν ἀριθμῷ 12].

3. 'Ανάστασις τοῦ Κυρίου Γ' Νεκροταφείου Δήμου 'Αθηναίων. (Κυριακὴ τοῦ Πάσχα).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Ο εἰς τὰ προπύλαια τοῦ Γ' Νεκροταφείου ὑπάρχων ἱερός οὗτος ναός ἀνηγέρθη κατὰ τὰ ἔτει 1949 καὶ 1950.

Τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 19 Μαρτίου 1950 ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ 'Επισκόπου Εὐρίπου 'Αλεξίου (νῦν Μητροπολίτου Ζακύνθου).

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

Παμμέγιστοι Ταξίαρχαι. (8 Νοεμβρίου).

Δυτικῶς καὶ εἰς τινα ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ὡς ἄνω ἱεροῦ ναοῦ τῆς 'Αναστάσεως τοῦ Κυρίου, ὑπάρχει καὶ ἕτερος ναός, τιμῶμενος ἐπ' ὀνόματι τῶν Παμμειγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαήλ καὶ Γαβριήλ, ἀρχικῶς μὲν ξύλινος κατασκευασθεὶς, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1958 ἀνεγερθεὶς λιθόκτιστος.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

4. Παμμέγιστοι Ταξίαρχαι Νεκροταφείου Δήμου Βύρωνος. (8 Νοεμβρίου).

Χρονολογία ἀνεγέρσεως: 'Ανηγέρθη ἐν ἔτει 1947 ἐκ δωρεῶν τῶν ἐχόντων τάφους οἰκείων καὶ συγγενῶν εἰς τὸ Νεκροταφεῖον τοῦ Δήμου Βύρωνος, τῇ προσωπικῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἱερέως Σπυρίδωνος Παπακωνσταντίνου, 'Εφημερίου τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ 'Αγίου Δημητρίου Ν. 'Ελβετίας, καὶ τοῦ 'Εφόρου τοῦ Νεκροταφείου 'Αλεξάνδρου Σταυροπούλου. 'Η πρώτη θ. Λειτουργία ἐτελέσθη τῇ 8 Νοεμβρίου 1947.

Τὰ ἐγκαίνια δὲν ἐτελέσθησαν.

'Ιερά λείψανα: Δὲν κέκτηται.

(Συνεχίζεται)

† 'Ο Θαυμακοῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ;*

4. 'Η τελευταία αντίρρηση προέρχεται ἐκ τῆς ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑφισταμένης δυνατότητος διὰ τὴν ἀνάληψιν μιᾶς σοβαρᾶς ἱεραποστολικῆς προσπάθειας. Οἱ προβάλλοντες τὴν ἀντίρρησην αὐτήν, εἶναι συνήθως ἄνθρωποι τῆς πράξεως, οἱ ὅποιοι ἔχουν πείραν καὶ γνῶσιν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς διοικήσεως. 'Η φωνὴ τῶν εἶναι διὰ τὴν ἱεραποστολὴν πράγματι πολύτιμος. 'Η ἀξία τῆς ἀντιρρήσεώς τῶν ἔγκειται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι αἱ δυσκολαὶ τὰς ὁποίας διαβλέπουν, δὲν εἶναι πρωταρχικῶς δι' αὐτοὺς ὕλικου χαρακτήρος, ἀλλὰ ἠθικοῦ. 'Ισχυρίζονται, πολὺ ὀρθῶς ἄλλωστε, ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἱεραποστολῆς ἐγείρει μεγάλας ἀξιῶσεις πρακτικῆς φύσεως καὶ ἀπαιτεῖ ἐκ μέρους τῶν ἐργατῶν αὐτοῦ συγκεκριμένας ἀρετάς. 'Η ἐργασία, ἡ ὁποία θὰ ἀναληφθῆ, πρέπει νὰ ἔλθῃ ὀπωσδήποτε εἰς πέρας καὶ ὄχι νὰ διακοπῆ ἰδίᾳ ἡμῶν ὑπατιότητι ἐξ ἐλλείψεως σοβαρότητος ἀντιμετωπίσεώς τῆς. 'Αψίκορα συναισθήματα καὶ ἐπιπόλαιοι ἐνθουσιασμοὶ ἐπικαλούμενοι ὡς ἀπάντησιν, εἰς πᾶσαν σάφρονα ὑπόδειξιν, τὴν πίστιν εἰς τὴν θείαν συμπάρασταν, ὄχι μόνον δὲν ὑπηρετοῦν τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐκπειράζουσι τὸν Θεόν.

Συγκεκριμένως αἱ δυσκολαὶ ἔγκεινται: α. Εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν τοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ἱεραποστολὴν μεταξὺ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οὐδὲν μέγαπον ἀγῶνος δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἐὰν τὰ μετόπισθεν δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ παρέξουν τὴν ἀπαιτουμένην ἐνίσχυσιν. 'Εξ αὐτῶν θὰ ἐπιστρατευθοῦν αἱ ἐφεδρικοὶ δυνάμεις καὶ αὐτὰ θὰ φέρουν τὸ βᾶρος τῆς οἰκονομικῆς ὑποστηρίξεως τοῦ ἀγῶνος. β. Εἰς τὴν παντελῆ ἀπουσίαν πείρας διὰ τὴν ἀνάληψιν καὶ διεκπεραίωσιν τοῦ ἔργου τῆς ἱεραποστολῆς. 'Εὰν ἔχῃ τις τὴν δυνατότητα νὰ λάβῃ μίαν σαφῆ εἰκόνα τοῦ ὄγκου τῆς ἱεραποστολικῆς βιβλιογραφίας, τοῦ πλήθους τῶν 'Ινστιτούτων καὶ τῆς λεγεῶνος τῶν ἐργατῶν τῶν μετόπισθεν, τοὺς ὁποίους διαθέτει ἡ Καθολικὴ καὶ Προτεσταντικὴ 'Εκκλησία διὰ τὸ ἔργον τῆς προετοιμασίας τῆς ἱεραποστολῆς, θὰ δυνηθῆ νὰ κατανοήσῃ τὴν ἀνωτέρω ἐνστάσιν. γ. Εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν ἀναγκαιούντων πόρων διὰ τὴν συντήρησιν καὶ προώθησιν τοῦ ὄντως δαπανηροῦ ἔργου τῆς ἱεραποστολῆς. Τὰ ἀπαιτούμενα χρηματικὰ ποσὰ δὲν ἀποσκοποῦν μόνον εἰς τὴν συντήρησιν τῶν ἱεραποστόλων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκεῖ ἴδρυσιν ἱεραποστολικοῦ σταθμοῦ. 'Εν ἐπίσης σημαντικὸν μέρος ἐξ αὐτῶν θὰ καταναλίσκῃται διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀκωλύτου ἐργασίας ἐνταῦθα. 'Επειδὴ ἐκ μέρους τῶν ἰθαγενῶν δὲν ὑπάρχει ἡ δυνατότης συμμετοχῆς εἰς τὰ ἔξοδα, τὸ ὅλον βᾶρος τῆς δαπάνης πρέπει νὰ καταβάλλῃται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ἐκ μέρους τῶν ἀποστελλόντων. δ. Εἰς τὸν κίνδυνον ἐλλείψεως συνεχείας, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ αὐτομάτως

εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀρξαμένου ἔργου. 'Ο κίνδυνος οὗτος ἀπετέλεσεν ἀνέκαθεν μίαν τῶν βασικωτέρων μαστίγων τῆς ρωσικῆς ἱεραποστολῆς καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ μιᾶς ὀδυνηρᾶς καὶ ἀνευ λόγου διασπαθίσεως χρημάτων καὶ κυρίως ἀνθρώπων.

Εἰς τὰ σαφῆ καὶ συγκεκριμένα αὐτὰ ἐρωτήματα, τὰ ὁποία διατυπώνει ἡ φωνὴ τῆς πείρας καὶ τῆς λογικῆς, ἡ ἱεραποστολὴ δὲν εὐρίσκεται δυστυχῶς εἰς θέσιν νὰ δώσῃ μίαν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον σαφῆ καὶ συγκεκριμένην ἀπάντησιν. Δὲν ἔχει οὐδὲ κἂν τὴν δυνατότητα νὰ τολμήσῃ μίαν ἀπάντησιν κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ «παραφρονῶν λαλῶν» τοῦ Παύλου, διότι δὲν κατέχει οὔτε τίτλους, οὔτε παρελθόν πληρῆς ἐργασίας. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἀπομένει, εἶναι νὰ ἐκφρασθῆ, εἰς τοὺς προβάλλοντας τὴν ἀντίρρησην, ἡ διαβεβαίωσις, ὅτι τὰ διατυπωθέντα ἐρωτήματα δὲν εἶναι ἄγνωστα καὶ ὅτι συνεχῶς καταβάλλεται προσπάθεια, ὅπως κατὰ τὴν διάρθρωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ὅλης ἐργασίας λαμβάνωνται συνεχῶς ὑπ' ὄψιν. 'Εχομεν τὴν συνειδήσιν, ὅτι ἡ ἀνωτέρω ἀπάντησις θὰ ἦτο πληρεστέρα, ἐὰν μᾶς παρείχετο ἡ δυνατότης, νὰ γνωστοποιήσωμεν ἐν συνεχείᾳ τὸ πρόγραμμα ἐργασίας καθὼς καὶ τὰ σχέδια τοῦ μέλλοντος. Δυστυχῶς ὁ χῶρος δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ἐν τοιοῦτον ἐγχείρημα. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἰπώμεν εἶναι, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ δι' ἐν μακρὸν χρονικὸν διάστημα ἡ ἐνταῦθα συντελουμένη ἐργασία ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνατοτήτων ὑποστηρίξιν τῶν ἤδη ὑφισταμένων ἰθαγενῶν 'Εκκλησιῶν τῆς Κορέας καὶ τῆς Οὐγκάντα. 'Εκ τοῦ τρόπου τῆς ἐξελέξεως τῆς ὅλης ὑποθέσεως, διὰ τῆς συνεργασίας τοῦ 'Αγ. Πνεύματος καὶ τῶν προσευχῶν ὅλων μας, θὰ ἐξαρτηθῆ ἡ περαιτέρω διαμόρφωσις τῆς ἐργασίας. 'Εν ἄλλοις λόγοις ἡ ὅλη προσπάθεια εὐρίσκειται εἰς ἓν στάδιον ἀναζητήσεως καὶ δοκιμῶν, ἔχει ὅμως ὡς κίνητρον τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὴν ἐναρξιν τῆς ὅλης ὑποθέσεως ὑπεκίνησεν ἐν νεῦμα τῆς θείας Προνοίας. Εἰς τὸ γεγονός αὐτὸ εὐρίσκειται ἡ ἐξήγησις διατὶ δι' ἡμᾶς τὸ συμπέρασμα τῶν προβαλλομένων ἀντιρρήσεων δὲν ταυτίζεται πρὸς αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐξάγουν οἱ ἐρωτῶντες δηλ. τὴν ἐξ ὑπαρχῆς ἀρνησιν ἀναλήψεως οἰασδήποτε μορφῆς ἱεραποστολικῆς ἐργασίας. Δι' ἡμᾶς αἱ διατυπώμεναι ἀντιρρήσεις ἀποτελοῦν πολύτιμον προειδοποίησιν, τὴν ἐξαγωγὴν ὅμως τοῦ τελικοῦ συμπεράσματος ἀφήνομεν εἰς τὸν χρόνον. 'Εὰν ὅντως ἡ ἀνάληψις μιᾶς ἱεραποστολικῆς προσπάθειας εἰς τὴν σημερινὴν μας ἐποχὴν εἶναι θέλημα Θεοῦ, τότε εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι θὰ εὐρεθῆ τρόπος, οὕτως ὥστε ὅλα τὰ ἐμπόδια νὰ παρακαμφθοῦν. 'Η ἐναρξίς τῆς προηγουμένης προσπάσεως δι' ἐνὸς ὑποθετικοῦ συνδέσμου δὲν ὑποδηλοῖ μίαν ἀμφιβολίαν, ἀλλὰ φανερώνει τὴν εὐλογημένην ἐκείνην ἀμφιταλάντευσιν τῆς ἀγωνιζομένης πίστεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀποδεικνύει τὴν σοβαρότητα, διὰ τῆς ὁποίας ἀντιμετωπι-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 257 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

ζεται ἡ ὑπόθεσις, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξαναγκάζει συνεχῶς ὅλους μας, ὅπως ἐν προσευχῇ ἀναζητῶμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ δικαία μεταχειρίσις τοῦ ὑπὸ ἐπεξεργασίαν θέματος μᾶς ἐπιβάλλει νὰ ἀφιερῶσωμεν ἐν τρίτον μέρος διὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς θετικῆς πλευρᾶς τῆς ἱεραποστολικῆς δραστηριότητος, δηλ. τὰ ὄφελῃ τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ προκύψουν ἐξ αὐτῆς διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπιχειροῦντες τὴν σύνταξιν τῶν ἐπομένων γραμμῶν, ἔχομεν σαφῆ ἐπίγνωσιν τῆς διαφορᾶς, ἡ ὁποία ὑφίσταται μεταξύ θεωρίας καὶ πράξεως. Οἱ θεωρητικοὶ ὑπολογισμοὶ τοῦ γραφείου, πολὺ δὲ περισσότερον ὅταν πρόκειται περὶ προβλέψεων, ἐνέχουν πάντοτε ἐν στοιχεῖον ἀβεβαιότητος, ὡς δ' ἐκ τούτου οὐδεὶς δύναται νὰ προείπῃ, ὅτι τὸ μέλλον θὰ ἐπαληθεύσῃ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτοὺς. Εἶναι πιθανὸν ἢ ἐξέλξει τῶν πραγμάτων, νὰ μᾶς φέρῃ ἐνώπιον διαψεῶν ἢ ἐνώπιον μιᾶς ἐπὶ μέρος ἐπαληθεύσεως τῶν ὑποθέσεών μας, ἢ τέλος νὰ μᾶς ἐπιφυλάξῃ εὐαρίστους καὶ ἀπροβλέπτους ἐκπλήξεις. Παρὰ ταῦτα δὲν εἴμεθα τῆς γνώμης, ὅτι ἡ διατύπωσις ὠρισμένων προβλέψεων στερεῖται πάσης ἀξίας. Ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν εἶναι μόνον νόμιμος, ἀλλὰ καὶ χρήσιμος, διότι ἐπιχειρουμένη μετ' εὐσυνειδησίας μᾶς ἐπιτρέπει, ἔστω καὶ μετ' ἐπιφυλάξεων, νὰ σχηματίσωμεν μίαν εἰκόνα περὶ τῶν ὠφελειῶν, αἱ ὁποῖαι προκύπτουν ἐκ τοῦ ἀναλαμβάνομένου ἔργου.

1. Ἡ συνεργασία μεταξύ Ὁρθόδοξων ἀντιπροσώπων διαφόρων ἐθνικότητων καὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν δικαιοδοσιῶν ἐπὶ ἐνὸς συγκεκριμένου θέματος. Καίτοι τὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας συνδέει εἰς στενωτάτος πνευματικὸς δεσμός, αἱ μεταξύ των ἐπίσημοι ἢ ἀνεπίσημοι ἐπαφαί, ἐξ ἀφορμῆς καθαρῶς ἱστορικῶν λόγων, δὲν ἐκαλλιεργήθησαν εἰς ἐπαρκῆ βαθμόν. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἀκόμη ἢ ἀρξάμενη στενωτέρα ἐπικοινωνία τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων, εἴτε ἐξ ἀφορμῆς τῆς συμμετογῆς τῶν Ὁρθόδοξων εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, εἴτε ἐκ λόγων ὑπαγορευομένων ἐκ μιᾶς ἐσωτερικῆς ἀναγκαιότητος, δὲν ὑπερέβη τὰ ὄρια τῆς τραπέζης τῶν συνεδριάσεων ἢ τῆς τραπέζης τοῦ μυστικοῦ δείπνου. Συναντήσεις Ὁρθόδοξων διαφορετικῶν ἐθνικότητων πρὸς ἀνάληψιν κοινῆς καὶ ὑπευθύνου ἐργασίας, ἀποτελεῖ ὑπόθεσιν, ἡ ὁποία ἀνήκει ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ εὐκταίου. Περὶ τοῦ ἀντιθέτου θὰ ἡδύνατό τις νὰ ἀναφέρῃ πολλὰ παραδείγματα. Εἰς πολλάς περιοχὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὅπου ἡ Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖ διασποράν, παρατηρεῖται πολλάκις τὸ φαινόμενον, ὅτι παρὰ τὴν συνύπαρξιν εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν πολλῶν ταυτοχρόνως Ὁρθόδοξων Ναῶν καὶ ἀντιστοίχως κοινοτήτων, ὅχι μόνον οἱ ἀπλοῖ πιστοί, ἀλλ' οὔτε καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς ἔρχονται εἰς ἀμοιβαίαν ἐπικοινωνίαν.

Ἡ ἱεραποστολὴ παρέχει μίαν πολύτιμον εὐκαιρίαν διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν διορθόδοξων σχέσεων,

διότι δὲν θὰ φέρῃ μόνον εἰς ἐπαφὴν Ὁρθόδοξους ἐκ διαφόρων ἐθνῶν, ἀλλὰ θὰ ὑποχρεώσῃ αὐτοὺς εἰς συνεργασίαν καὶ συμβίωσιν. Τὰ ἱεραποστολικά κέντρα θὰ ἀποβοῦν ἐργαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἐλεγχθῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἐνότητος τῶν Ὁρθόδοξων. Ἐκεῖ θὰ ἐκδηλωθῇ κατὰ τρόπον ἄμεσον καὶ ἴσως ἐντονον ἢ σύγκρουσις τῶν ἀρχαίων παραδόσεων, φορεῖς τῶν ὁποίων θὰ εἶναι, οἱ ἐκ διαφόρων μερῶν προσερχόμενοι Ὁρθόδοξοι, ἐκεῖ θὰ ἐκτιμηθῇ ἡ σημασία τῶν παλαιῶν ἐθίμων, ἐκεῖ θὰ γίνῃ διάκρισις μεταξύ τοῦ αἰωνίου νόμου καὶ τῶν προσωκαίρων συνθητιῶν, ἐκεῖ τέλος θὰ δημιουργηθῇ κατὰ πρῶτον ἐν *modus vivendi*, τὸ ὁποῖον ἴσως ἀποτελέσει τὸ πρότυπον διὰ μελλοντικὰς μονίμους διορθόδοξους ἐπαφάς. Τὸ πνεῦμα δὲ αὐτὸ τῆς συνεργασίας, τὸ ὁποῖον θὰ ἀναπτυχθῇ εἰς τὸν ἄγρον τῆς ἱεραποστολῆς, θὰ διοχετευθῇ ἀσφαλῶς εἰς τὰς ἀποστελλούσας Ἐκκλησίας. Τὰ γεννηθησόμενα «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου» (1 Κορ. 4,15) τέκνα ὑπὸ τῶν ἀπανταχοῦ Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, θὰ ἀποβοῦν ἢ εὐλογημένη ἀφορμὴ διὰ μίαν στενωτέραν ἐπαφὴν. Οἱ νέοι βλαστοὶ τῆς πίστεως μέχρις ὅτου «καταντήσουν... εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 4,13) καὶ καταστοῦν «ἐμπειροὶ τοῦ λόγου τῆς δικαιοσύνης» (Ἐβρ. 5,13), θὰ χρειάζονται τὴν ἀδιάλειπτον καὶ οὐσαστικὴν βοήθειαν ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ χαροποιὸς αὕτη μέριμνα τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀναλήψεως ἐνὸς συγκεκριμένου ἔργου, ἀφ' ἐνὸς μὲν θὰ προσφέρῃ τὴν εὐκαιρίαν διὰ μίαν συγνοτέραν ἐπικοινωνίαν μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετωπίσεως τῶν παντοίας φύσεως ἀναφυομένων ἱεραποστολικῶν προβλημάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἐνισχύσῃ μεταξύ τῶν ἀπλῶν πιστῶν τὸ φρόνημα τῆς ἐνότητος ὄλων τῶν Ὁρθόδοξων ἐκ τῆς συναίσθησεως τῆς συμμετογῆς πάντων διὰ τῆς προσυγῆς καὶ τῆς ὑλικῆς μεταδόσεως εἰς μίαν κοινὴν ὑπόθεσιν.

2. Ἡ ὑποβοήθησις τῆς ἀναζωογονήσεως τῶν Πατριαρχεῶν ἐκείνων, εἰς τὸ κλίμα τῶν ὁποίων θὰ ἀναληφθῇ τὸ ἔργον τῆς ἱεραποστολῆς. Τὰ σεπτὰ αὐτὰ προπύργια τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐκ τῶν ὁποίων στρατιὰ ἱεραποστολῶν ἀνεχώρησαν διὰ νὰ μεταδώσουν τὸ ἱερὸν μήνυμα καὶ τὰ φῶτα τοῦ πολιτισμοῦ εἰς πλῆθος ξένων λαῶν, ἠνάγκασεν ἡ ροῇ τῆς ἱστορίας νὰ χάσουν ἐν μέγα μέρος τῆς πρώτης των ἀκμῆς καὶ ἀκτινοβολίας. Ἡ ἐπιβίωσις των μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Ἰσλαμικοῦ στοιχείου, καθ' ἣν στιγμὴν σήμερον ἄλλαι εὐκλεεῖς Ἐκκλησίαι τῆς ἀρχαιότητος, ὅπως τῆς Μικροῦς Ἀσίας καὶ τῆς βορείου Ἀφρικῆς, ζοῦν μόνον εἰς τὰ βιβλία τῆς ἱστορίας, ἀποδεικνύει τὴν ἰσχὺν τῆς ζωτικότητος των. Παρὰ ταῦτα ὁ μακράων καὶ ἀποτυχιῶν κλοιός, ὁ ὁποῖος περιέσπειρε τὰ ἀσθενῆ κατὰλοιπα τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ ὁ ὁποῖος ἦτο ἀνάπασαν στιγμὴν ἔτοιμος νὰ ἀφαιρέσῃ ἐξ αὐτῶν καὶ τὴν τελευταίαν ἱμάδα ζωῆς, εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνελαμβάνετο ἐκ μέρος τῶν Πατριαρχεῶν οἰαδήποτε δρᾶσις, ἠνάγκασεν ταῦτα νὰ περιέλθουν εἰς μίαν σκόπιμον ἀδράνειαν. Καίτοι ἡ ἀνα-

γκαστική αυτή ἀδράνεια δὲν ἐστάθη ἱκανὴ νὰ καταλύσῃ τὸ ἠθικὸν τῶν σεπτῶν αὐτῶν δεσμοτῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπισύρει τὸν ἄμετρον θαυμασμόν μας, ἐπέτυχεν νὰ ἐπιφέρῃ μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου μίαν γενικὴν δυσκαμψίαν.

Ἔχομεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ ἱεραποστολὴ δύναται νὰ ἀποβῆ τὸ χρήσιμον φάρμακον κατὰ τῆς δυσκαμψίας αὐτῆς. Προσφέρει εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀπὸ αἰώνων ἐστερήθησαν, δηλ. τὴν ἐλευθερίαν δράσεως. Ἰδρῦει μίαν γέφυραν, ἣ ὁποία ἐπανασυνδέει αὐτὰ μὲ τὸ περιβάλλον ἐκεῖνο τῶν ἐθνικῶν, τὸ ὁποῖον παλαιότερον ἐδέχετο τοὺς ἱεραποστόλους των. Ἡ ἔνδοξος παράδοσις λαμβάνει ἐκ νέου τὴν ἀπ' αἰώνων γαρχαθεῖσαν πορείαν. Μὲ μίαν μικρὰν παραλλαγὴν θὰ ἠδύνατο καὶ πάλιν νὰ λεγθῆ ὁ λόγος τοῦ ἀπ. Πέτρου ὡς ἀπήχησις τῆς συνειδήσεως, ἣ ὁποία ἀφυπνίζεται: ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων... ἐξελέξατο ὁ Θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι» (Πράξ. 15,6). Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐν νέον πνεῦμα θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὄλην ζωὴν τῶν Πατριαρχείων. Νέα προβλήματα θὰ κἀνουν τὴν ἐμφάνισίν των, τὰ ὁποία θὰ δώσουν νέαν κίνησιν εἰς τὸν θεολογικὸν στοχασμόν, εἰς τὴν ποιμαντικὴν διακονίαν καὶ εἰς τὸ δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας. Νέα ἔθνη καὶ νέαι φυλαὶ θὰ ἀτενίζουσι τὰ παλαιὰ Κέντρα διὰ νὰ λάβουν τὸ ἄδολον γάλα τῆς πίστεως. Νέαι περιοχαὶ θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Πατριαρχείων. Τὰ καθήκοντά των θὰ μεγαλώσουν ἢ ἀκτινοβολία των θὰ διευρυνθῆ, ἢ οἰκουμενικὴ των ἀποστολὴ θὰ γίνῃ καὶ πάλιν πραγματικότης.

3. Ἡ συμβολὴ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Τὸ νὰ ἀσχοληθῶμεν ἐνταῦθα μὲ τὴν περιγραφήν τῶν μεγάλων ἀγώνων, εἰς τοὺς ὁποίους παρὰ τὰς πολυποικίλους ἀντιξόους συνθήκας ἀπεδύθη ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀπελευθερώσεως ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ, διὰ νὰ καταστῇ αὕτη αὐτὸ τὸ ὁποῖον σήμερον εἶναι, θεωροῦμεν ἔργον περιττόν. Οἱ τακτικοὶ ἀναγνώσται τοῦ ἀνά γεῖρας ἐπισήμου ὄργανου τῆς Ἐκκλησίας δὲν χρειάζονται μίαν τοιαύτην ἀνακεφαλαίωσιν. Παρακολουθοῦντες ἀπὸ ἐτῶν τὰς σελίδας τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ καὶ ζῶντες ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς πιστὰ μέλη αὐτῆς, γνωρίζουν τὴν συντελεσθεῖσαν ἐργασίαν. Οἱ ἴδιοι εἶναι ἐπίσης εἰς θέσιν καλλίτερον παντὸς ἄλλου νὰ διαπιστώσουν τὰς ὑπαρχούσας ἐλλείψεις καὶ νὰ ἐκτιμῆσουν τὸ ποσοστὸν τῆς ἀληθείας, τὸ ὁποῖον περικλείει ἢ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀσκουμένη προφορικὴ καὶ γραπτὴ κριτικὴ. Ἐπ' αὐτῶν τέλος βασίζεται ἡ Ἐκκλησία διὰ τὴν προώθησιν τοῦ ἔργου τῆς καὶ διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν ὄλων τῶν χρησίμων ἐκείνων μεταρρυθμίσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποσκοποῦν εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ προσκαίρου πὸς καλλίτερον ὑπέρτερον τὸν αἰώνιον. Ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς ἔχομεν «τὴν καθύλησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» νὰ ἀνήκωμεν εἰς τὴν παρόραξιν αὐτῆν τῶν ἀναγνωστῶν, δὲν δοκιμάζομεν οὐδεμίαν ἀνησυχίαν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὀρθὴν κατανόησιν τῶν ἀπόψεών μας, ὅτι ἡ ἱεραποστολὴ θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ἐν

συνεχείᾳ ἐξηγοῦμεν διὰ περισσοτέρων τὴν ἀποψιν αὐτῆν.

Τὰ πολλὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τὴν ἀπερρόφησαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν ὥστε νὰ συγκεντρωθῆ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς. Εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν αὐτὴν στροφὴν πρὸς τὰ ἔσω οὐδεὶς ἐστάθη ἐμπόδιον. Ἀντιθέτως οἱ συνεχεῖς πόλεμοι τοῦ ἔθνους μας διὰ τὴν κατάκτησιν τῶν δικαιωμάτων του καὶ ὁ ἐκ παραλλήλου σκληρὸς ἀγὼν διὰ τὴν οἰκονομικὴν του ἐπιβίωσιν συνέτειναν μᾶλλον εἰς τὴν ἐπιδείνωσιν τῆς καταστάσεως. Ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἀπητήθη τὸ ἀδύνατον. Ἐκλήθη ὅπως αὕτη, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς συμερισθῆ τὸν ἀγῶνα διὰ τὰ ἐθνικὰ ζητήματα. Ἐὰν εἰς τὰ ἀνωτέρω προστεθῆ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι χώρα μικρὰ καὶ ὅτι γεωγραφικῶς δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῆς ἐξελίξεως τῶν παγκοσμίων πραγμάτων, ἢ ὅλη εἰκὼν συμπληροῦται.

Ἡ κατάστασις αὕτη εἶχεν ὡς ἐπακόλουθον τὴν ἀποξένωσιν τῆς Ἐκκλησίας μας ἐκ τῆς πρωτοφανοῦς ἐκείνης πνευματικῆς μεταβολῆς τῆς μορφῆς τοῦ κόσμου, ἣ ὁποία σήμερον καθορίζει τὴν ροὴν τῆς ἱστορίας. Περιπεπλεγμένη ἡ Ἐκκλησία μας εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς καὶ ἀπροετοίμαστος οὔσα πρὸς κατανόησιν καὶ ὀρθὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ νέου πνεύματος, ὁσάκις εὐρέθη ἀντιμέτωπος πρὸς αὐτό, ἐτήρησεν φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἀρνητικὴν στάσιν. Τοῦτο τελικῶς εἶχεν ὡς συνέπειαν νὰ καλλιεργηθῆ ἐνταῦθα ἐν ἔντονον τοπικιστικὸν πνεῦμα. Ἀποτέλεσμα τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἦτο ὁ ὑπερτονισμὸς τῆς ἀξίας καλῶν μὲν ἀλλ' ὄχι ἀναγκαίων ἐθίμων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἢ ὑπερμετρος προσήλωσις εἰς παραδεδομένας μορφὰς ἐκφράσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ἢ ἄκρα ἐπιφύλαξις ἐναντι πάσης προθυμίας διὰ τὴν ἀνάληψιν χρησίμων μεταρρυθμίσεων κ.ο.κ.

Εἰς τὴν σημερινὴν μας ὅμως ἐποχὴν, κυρίως δὲ μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, διὰ τῆς καταπληκτικῆς αὐξήσεως τῶν μέσων ἐπικοινωνίας καὶ διὰ τῆς ἀνυψώσεως τῆς πολιτικῆς δραστηριότητος ἐπὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου, ἐμορφώθη μία νέα πραγματικότης, ἣ ὁποία ἐκαλλιέργησεν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐν αἰσθημα ἀμοιβαιότητος καὶ ἀλληλεγγύης. Ὁ τοπικισμὸς δὲν χάνει μὲν τὴν ἀξίαν του, κατανοεῖται ὅμως πλέον ὡς πραγματικότης εὐρίσκουσα τὸ νόημά της ὄχι εἰς τὴν ἀντιδιαστολὴν καὶ τὸν διαχωρισμόν, ἀλλὰ εἰς τὴν ὑπόταξιν τῆς ἰδιομορφίας τῆς εἰς ἐν γενικώτερον ἀρμονικὸν σύνολον. Ἡ νέα αὕτη ἀντίληψις, ἣ ὁποία ὀλοὲν καὶ περισσότερον μεταδίδεται εἰς εὐρύτερα στρώματα μεταξὺ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὑπαγορεύει εἰς αὐτὴν νέα καθήκοντα. Ἐνώπιον τῆς δημιουργουμένης αὐτῆς νέας νοοτροπίας εἰς τὸν ἀνθρώπον, καλεῖται καὶ πάλιν ἡ Ἐκκλησία, ὑπήκουσα εἰς τὴν σωτηριώδη ἀποστολὴν τῆς, νὰ συλλογισθῆ ἐκ νέου τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ καταστήσῃ ἑαυτὴν ἀναγκαίαν καὶ ἀπαραίτητον εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἔχομεν τὴν γνώ-

ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ Γ' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Πρωτοβουλία τής Πανελληνίου Ένώσεως Θεολόγων από τής 1ης μέχρι 3ης Ιουνίου συνήλθεν εν Άθήναις τὸ Γ' Πανελλήνιον Θεολογικὸν Συνέδριον με θέμα «Χριστιανισμὸς καὶ σύγχρονος ἑλληνικὴ παιδεία».

Τὸ Συνέδριον συνεκλήθη ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσοστόμου. Ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος ἦτο ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος. Ἀντιπρόεδροι τοῦ Συνεδρίου ἦσαν οἱ Ἀκαδημαῖκοι καὶ Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου κ.κ. Ἀμίλιας Ἀλιβιζάτος καὶ Παναγιώτης Μπρατσιώτης. Εἰς τὰ μέλη τής Ἐπιτροπῆς Ὁργανώσεως τοῦ Συνεδρίου ἀνήκον, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, ὁ κοσμήτωρ τής Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Δημ. Μωραΐτης, ὁ Καθηγητὴς τής Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Παν. Δημητρόπουλος, ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς τῶν Θεολόγων Καθηγητῶν κ. Ἰωάννης Δαββέτας, ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῶν Θεολόγων Καθηγητῶν καὶ Πρόεδρος τής Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων κ. Κωνστ. Παπαπαναγιώτου καὶ τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τής Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων κ.κ. Σπ. Πολυδώρου, Γυμνασιάρχης, Γεώργ. Χαρμαντᾶς, Γυμνασιάρχης, Ἀνδρ. Λεβαντῆς, Γυμνασιάρχης, Ἰωάννης Τι-

μαγένης, Καθηγητῆς, Βασ. Ἀλεξόπουλος, Καθηγητῆς καὶ Ἀρ. Νινίκας, Καθηγητῆς. Γραμματεῖς τοῦ Συνεδρίου ἦσαν ὁ Θεολόγος Γυμνασιάρχης τοῦ Θ' Γυμνασίου Ὁθλέων Ἀθηνῶν κ. Γεώργιος Χαρμαντᾶς καὶ ὁ Θεολόγος Καθηγητῆς τής Ριζαρείου Σχολῆς κ. Ἰωάννης Τιμαγένης.

Ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου, εἰπόντος τὰ ἑξῆς :

«Ταῦτα μελέτα ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ἦ ἐν πᾶσιν» (Α' Τιμ. 4,15).

Ἐδλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐδλογήσας ἡμᾶς τοὺς ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ συνελλόντας σήμερον πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ τρίτου Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνεδρίου «εἰς ἔπαινον μὲν τής δόξης Αὐτοῦ» εἰς συντονισμόν δὲ τῶν προσπαθειῶν καὶ ἀγόνων ὑμῶν, ἐπιποθούντων «κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος Αὐτοῦ γνωρίσαι», τῇ ἐπιστημονικῇ συμβολῇ ἐκάστου ἐξ ὑμῶν, εἰς ὄφρος καὶ βάθος τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος Αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν Αὐτοῦ, «εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν» (Ἐφεσ. 1,9).

«Διὰ τοῦτο καγὼ καταμαθὼν τὴν καθ' ὑμᾶς πί-

μην, ὅτι εἰς τὸ σημεῖον ἀκριβῶς αὐτὸ θὰ προσφέρῃ ἡ ἱεραποστολὴ τὴν συμβολὴν τῆς.

Κατ' ἀρχὴν ἡ ἱεραποστολὴ ὑποχρεώνει τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἐξέλθῃ τῶν γεωγραφικῶν τῆς ὁρίων καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰ προβλήματα ἄλλων λαῶν. Τὸ γεγονός ὅτι σήμερον αἱ περισσώτεροι τῶν χωρῶν ἱεραποστολῆς ἀποτελοῦν τὸ πολιτικὸν ἐπίκεντρον τοῦ παγκοσμίου ἐνδιαφέροντος, τὰ ἀπασχολοῦντα αὐτὰς προβλήματα ἀποκτοῦν δι' ἡμᾶς ἰδιαιτέραν βαρῦτητα. Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς συναντῶνται καὶ συγκρούονται ὅλα τὰ πνευματικὰ καὶ πολιτικὰ ρεύματα, ἐκεῖ λαμβάνει κατ' ἐξοχὴν χώραν ὁ ὀξύς συναγωνισμὸς μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων ἰδεολογικῶν καὶ πολιτικῶν παρατάξεων τοῦ κόσμου, ἐκεῖ τέλος συντελεῖται ἡ ἀμείλικτος κατάλυσις τοῦ παρελθόντος καὶ πραγματοποιεῖται τὸ τεράστιον ἄλλαγμα, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ συνδέσῃ τὸν μεσαιωνικὸν ἢ νεολιθικὸν ἄνθρωπον μετὰ τὴν σημερινὴν μας ἐποχὴν. Διὰ τῆς ἱεραποστολῆς μεταφέρεται αὐτομάτως ἡ Ἐκκλησία μας εἰς τὸ προσκήνιον τῶν παγκοσμίων ἐξελίξεων. Τοιοῦτοτρόπως δὲν ἀνοίγεται δι' αὐτὴν μόνον μία θύρα πρὸς τὰ ἔξω, ἀλλὰ παρέχεται ταυτοχρόνως ἡ εὐκαιρία νὰ γνωρίσῃ κατ' ἄμεσον τρόπον τὰ διεθνή προβλήματα. Πέραν τούτου καλεῖται νὰ μελετήσῃ αὐτά, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσῃ τὰς δεούσας ἐκείνας κατευθύνσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ βοηθήσουν τὰς νέας Ἐκκλησίας, ὅπως ἀντιμετωπίσουν τὰς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι τὰς περιβάλλουν.

Ἡ ὑποχρέωσις ἐπίσης τῆς Ἐκκλησίας μας ὅπως συμβάλῃ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ζωῆς τῶν νέων Ἐκκλησιῶν, θὰ τὴν φέρῃ ἀμέσως ἐνώπιον μιᾶς σειράς θεμάτων, τὰ ὁποῖα σχετίζονται πρὸς τὴν ἰδικὴν τῆς ζωὴν. Εἶναι πρόδηλον, ὅτι εἰς τὰς νέας Ἐκκλησίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταφυτευθοῦν ἅπαντα τὰ ἰδικά μας ἐκκλησιαστικὰ ἔθιμα. Συνήθειαι αἱ ὁποῖαι ἐπήγασαν ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ λαοῦ μας ἢ ἀνήκουν εἰς τὴν ἰδικὴν μας μορφήν πολιτισμοῦ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς τοὺς νέους πιστοὺς. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὑφίσταται ὁ σοβαρὸς κίνδυνος νὰ προκληθοῦν ἀντιδράσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ καταλήξουν εἰς βάρος τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ὅμως αὐτῆς θὰ κληθῇ πλέον ἡ Ἐκκλησία μας νὰ ἀναλάβῃ τὸν κριτικὸν ἐλεγχον τῶν ἰδικῶν τῆς ἑθίμων. Ἡ πρᾶξις ὅμως αὕτη ὑπηρετεῖ κατὰ τρόπον ἄμεσον τὰ σύγχρονα ποιμαντικὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἐπιβάλλονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Τέλος ἡ ἀναζήτησις ἐκ μέρους ἡμῶν νέων μορφῶν καὶ νέων τρόπων ἐκφράσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος ἐκ μέρους τῶν πιστῶν τῶν ἰθαγενῶν Ἐκκλησιῶν, καταλλήλων νὰ ἀνταπεξέλθουν εἰς τοὺς περιστοιχίζοντας αὐτοὺς κινδύνους καὶ νὰ ἱκανοποιήσουν τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα, θὰ ἀποτελέσῃ δι' ἡμᾶς μίαν ἔμμεσον ὑπόδειξιν τῆς κατευθύνσεως, τὴν ὁποίαν καλούμεθα νὰ ἀναλάβωμεν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἰδικῶν μας προβλημάτων.

(Συνεχίζεται)

ΗΛΙΑΣ ΒΟΥΓΑΡΑΚΗΣ

στιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν πρὸς πάντας τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Πατὴρ τῆς δόξης, δόξῃ ὑμῶν, τοῖς φίλοις τούτοις ἐταίροις, πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως Αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας Αὐτοῦ...καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως Αὐτοῦ εἰς ὑμᾶς, τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος Αὐτοῦ» (Ἐφεσ. 1, 18-19).

Κληθεὶς δὲ παρ' ὑμῶν, ἵνα ἐν τῇ ταπεινότητί μου συμβάλω εἰς τὴν εὐτακτον καὶ πεφωτισμένην διεξαγωγὴν τῶν συσκέψεων καὶ μελετῶν ὑμῶν, εὐλογίαν πνευματικὴν ἐν Κυρίῳ πρὸς πάντας ὑμᾶς πατρικῶς ἀπονέμω, εὐχόμενος ἐγκαρδίως, ἵνα ὁ σπείρων ὁμοῦ καὶ θερίζων Κύριος πληθύνῃ τὰ σπέρματα τῆς εὐσεβείας ὑμῶν καὶ πλουτίσῃ τοὺς στάχυας τῆς συγκομιδῆς ὑμῶν, πρὸς χορτασμόν τῶν ἐν πνεύματι πενήτων τῆς πίστεως καὶ στερεώσιν καὶ εὐρωστίαν τοῦ γεωργίου τούτου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κοπιῶντων καὶ μοχθοῦντων.

Φίλτατοι ἐν Κυρίῳ ἐταῖροι,

Εἶναι ἀναμφισβήτητος ἱστορικὴ ἀλήθεια, ὅτι, ἀφ' ἧς τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας εὐηγγελίσθη εἰς τὸν κόσμον, τὸ ἔθνος ἡμῶν οὐκ ἐπαύσατο, ἔργω μὲν διὰ τῶν μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν τῆς πίστεως ὑπερμαχοῦν τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, λόγῳ δὲ καὶ ἐμπνεύσει τοῦ Παναγίου Πνεύματος καλλιεργῶν θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς τὴν νέαν θεῖαν ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας, ἣν ἐμόρφωσε καὶ ἀνέδειξεν, οὕτως ὥστε ἐπέλαμψεν αὐτὴ ὡς φῶς ἀληθινὸν καὶ λάμπον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐθάμβωσεν αὐτούς, ὡς τοὺς συγχρόνους τοῦ Κυρίου, «ὥστε συζητεῖν αὐτούς, λέγοντας τί ἐστὶ τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάροις ἐπιτάσσει καὶ ὑπακούουσιν Αὐτῷ» (Μαρκ. 1, 27).

'Αλλ' εἶναι ἐπίσης ἱστορικὸν δεδομένον, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον καὶ μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, τὸ προφητευθέν, ὅτι ἐξελεύσεται, καὶ ἤδη ἐξέρχεται ἐπίσης, ὁ Σατανᾶς «πλανῆσαι τὰ ἔθνη» καὶ ὅτι «καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν», ἀντίχριστοι μὲν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τῷ ἠθικῷ πεδίῳ, ἀντίχριστοι δὲ καὶ ἐν τῇ πράξει, τὰς μὲν ὁλοὴν προϋούσας ἐν τῇ κοσμικῇ ἐπιστήμῃ γνώσεις πρὸς διαστροφὴν τῆς ἀληθείας ἐκμεταλλεσόμενοι, τὰς δὲ ἀχαλινώτους ὁρμὰς καὶ διδασκαλίας πεισιμόνως καλλιεργούντες καὶ διαδίδοντες.

'Ενώπιον τοῦ οὕτως ὀγκουμένου ἀντιθέου πνεύματος, οὐκ ἐπαύσατο ἀδιακόπως ἀγωνιζόμενοι οἱ ἐκάστοτε ὑπολειπόμενοι, μὴ κλίνοντες μὲν τὸν ἀχῆρα ὡς μάστιγες εἰς τὸν εἰδεχθῆ Μολὸχ τῆς ἀπάτης καὶ ἀπωλείας, ἐμμένοντες δὲ στερεῶς τῇ πίστει καὶ φωτίζοντες τὸν κόσμον καὶ ὀδηγοῦντες αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀπιστίας εἰς τὴν πίστιν καὶ ἀπὸ τῆς ἀπωλείας εἰς τὴν σωτηρίαν.

Τοιοῦτοι παρ' ἡμῶν μυριοὶ ὅσοι ἀνεφάνησαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐκπρόσωποι καὶ κήρυκες

τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ σὺν αὐτοῖς καὶ οἱ ἄξιοι ὑπέρομαχοι τῆς ἐν αὐτῇ ἐπιστημονικῆς ἀληθείας τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως προασπιστὰι καὶ ἀμύνητορες.

Ἡ θεολογικὴ ἔρευνα καὶ ἡ ἠθικὴ τοῦ χριστιανισμοῦ διδασκαλία ἐδρίσκουσι παρ' ἡμῶν κατὰ τε τοὺς διαγενομένους χρόνους τῆς δουλείας καὶ ταπεινώσεως καὶ κατ' αὐτούς τοὺς εὐτυχεῖς χρόνους, ἐπιστήμονας καὶ ἐξηγητὰς τῶν θεῶν τῆς πίστεως δογμάτων καὶ ἀληθειῶν, οὔτινες θεῖα εὐλογία πολλαπλασιάζονται βαθμηδὸν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς Θεολογικαῖς παρ' ἡμῶν Σχολαῖς, ἐν αἷς ἀξιεπαῖνος καὶ εὐλογητὴ καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν τῶν φαινῶν διδασκαλιῶν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Τὸ ἐλπιδοφόρον τοῦτο παρ' ἡμῶν φαινόμενον ἐπιβεβαιοῖ τὸ τρίτον ἤδη ἡ ἀξιόλογος προσπάθεια τῶν παρ' ἡμῶν θεολογούντων, τῆς συγκλήσεως Πανελληνίων Ὁρθοδόξων Συνεδρίων, ἐν οἷς κορυφαῖοι τῶν παρ' ἡμῶν ἐπιστημόνων τῆς πίστεως ἀμιλλῶνται τὴν ἀξιόλογον ἀμιλλαν τῆς ἀποκρυπτογραφῆσεως τῶν μυστηρίων τῶν πνευματικῶν.

Εἰδικῶς δὲ οἱ ἐν τῷ ἐπαινετῷ τούτῳ στίβῳ κατελθόντες Καθηγηταὶ τῆς Θεολογίας, οἱ συγκροτήσαντες τὸ βαθυστόχαστον τοῦτο Συνέδριον, ὀρθῶς καὶ δικαίως κρινάντες τὴν παρ' ἡμῶν θερησκευτικὴν κίνησιν, ὡς κεντρικὴν ἰδέαν τῶν μελετῶν αὐτῶν, ἔθεντο τὸ φλέγον θέμα, «Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ Παιδεία», λέγομεν δὲ, ὅτι ἐπιτυχῆς καὶ ἐπικαιρὸς εἶναι ἡ τεθεῖσα ὡς ἄνω βασικὴ ἔρευνα, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ Χριστιανικὴ διδαχὴ, ὡς ἀξίωμα σήμερον ἀναγνωρίζεται, ὅτι ἡ προγονικὴ ἡμῶν σοφία ἀρρηκτῶς συνδέεται μετὰ τῆς γλώσσης καὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Παιδείας, ὡς τῶν προδρόμων καὶ τῶν προπαιδευτῶν τῆς τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς παρουσίας.

Ἡ γθὲς καὶ πρόφην καὶ ἐν τῇ πολῇ ἀρχαιότητι ἐκλάμψασα ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, δίκην ἀστέροσ ἐωθινοῦ καὶ πλησιφαοῦς σελήνης, προγονικὴ ἡμῶν σοφία, ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἀλήθειαν, ὅτι παράπλευροι καὶ παραστάται πρὸς σωτηρίαν παρ' ἡμῶν ἴστανται, πρῶτιστα μὲν καὶ μάλιστα ἡ χριστιανικὴ Θερησκεία, παρ' αὐτὴν δὲ ὡς θεραπευτικὴ καὶ ὑπασπίστρια ἡ προγονικὴ ἡμῶν σοφία καὶ μόρφωσις, ἣν ἐκφράζει καὶ ἀποκαλύπτει ἡ γλῶσσα τῶν Εὐαγγελίων, τῶν Ἱερῶν Συνόδων καὶ τῶν ἐπιφανεστάτων ἐν τοῖς διαφόροις πατράσιν, φέρουσα τὴν δάφνην τοῦ ὕψους καὶ τῆς καλλονῆς τοῦ λόγου, τοῦ πλάτους καὶ τῆς βαθυνοίας τῶν γνώσεων τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας καὶ τῆς πανδαημοσύνης.

Φίλτατοι ἐταῖροι,

Διὰ τῶν πνευματικῶν ὑμῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν παλαισμάτων γράφετε σήμερον καὶ θὰ γράψητε καὶ εἰς μακρὸν μέλλον χρυσᾶς σελίδας εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐρευνῶν τοῦ ὕψους καὶ τοῦ βάθους καὶ τῆς σωτηριώδους ἐπὶ τὸν κόσμον ἐπιδράσεως τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν. Ὑμεῖς, ὡς οἱ ἄγγελοι τοῦ μηνυρίου, ἀποκλύετε τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας αὐτοῦ καὶ ἐπιτρέπετε εἰς τε τὰς μωροφόρους καὶ εἰς τοὺς περιφρόβους μαθητὰς

τὴν εἴσοδον εἰς τοῦτο πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς κοσμοσωτηρίου ἀληθείας, ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος ὄντως.

Ἐπευλογοῦμεν ὅθεν ὑμᾶς ὅλη τῇ καρδίᾳ· χαιρετίζομεν γηθοσύνως τὸν σπουδαιότατον καὶ ἀξιολογώτατον Σύλλογον ὑμῶν, διότι πεποίθαμεν, ὅτι πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι τῆς φιλοπροόδου ὑμῶν ὀλομελείας θὰ ἐνεργῶνται ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος Κυρίου, ἐξ οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον κατέρχονται καὶ ἐξαρτῶνται διὰ τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πρόοδον ὑμῶν καὶ τῶν ὑμετέρων σπουδαστῶν καὶ μαθητῶν.

Χαίρετε, μύσται τῆς πίστεως τῆς σωζούσης· χαιρετε, ἐφ' ὅσον ἐπιμελῶς καὶ μετὰ φόβον καταβάλλετε τὸν πρέποντα καὶ δίκαιον ἔρανον ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἐξυψώσεως τῶν ὁμοθρήσκων καὶ ὁμογενῶν μας.

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ, πάλιν ἐρῶ χαίρετε. Ἡ ἀνὰ χειρὰς ὑμῶν δὰς ἐπιλαμπράτω πᾶσιν ἀνθρώποις. Ἐἴη τὸ ὄνομα Κυρίου ἐδόξηται εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἄμήν.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου διεξήχθησαν συμφώνως τῷ Προγράμματι, ὅπερ εἶχεν ὡς ἐξῆς :

ΗΜΕΡΑ ΠΡΩΤΗ

Σάββατον 1η 'Ιουνίου (Ψυχασάββατον)

Πρὸ Μεσημβρίας

Ἔσπερος 8—9.30' : Θ. Λειτουργία εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Κήρυγμα ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλήρου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Πανοσιολογιώτατου Ἀρχιμανδρίτου κ. Χριστοφύρου Παπουτσοπούλου.

Ἔσπερος 10.45' : Ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου. Προσφώνησις ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Γρ. Κασσιμάτη. Χαιρετιστήριον προσφωνήσεως ἐπισήμων προσκεκλημένων.

Ἔσπερος 12.00' : Εἰσήγησις περὶ τῶν σκοπῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ὁ Χριστιανισμὸς ἐν τῇ Οἰκουμένῃ» ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἀμίλλα Ἀλιβιζάτου. Συζήτησις ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως.

Μετὰ Μεσημβρίας

Ἔσπερος 5—6 : Μέγας Ἐσπερινὸς τῆς Πεντηκοστῆς ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ζωοδόχου Πηγῆς (Ὁδοῦ Ἀκαδημίας).

Ἔσπερος 6.30' : Εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ θέματος: «Οἱ ὅροι τῆς ἐπιτυχίας τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας» ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Παναγιώτου Μπρατσιώτου. Συζήτησις ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως.

ΗΜΕΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

Κυριακὴ 2α 'Ιουνίου (Πεντηκοστὴ)

Πρὸ Μεσημβρίας

Ἔσπερος 11.30' : Εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ἄνας διάρθρωσις τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματός τῶν Θρησκευτικῶν» ὑπὸ τοῦ Κοσμητοροῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Δημητρίου Μωραΐτου. Συζήτησις ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως.

Μετὰ Μεσημβρίας

Ἔσπερος 5.00' : Εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ θέματος: «Τὸ αἶτημα τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ θεσμοῦ τοῦ Καθηγητικοῦ Σχολείου παρ' ἡμῶν» ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου. Συζήτησις ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως.

Διάλειμμα

Ἔσπερος 7.00' : Εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ἡ διδακτικὴ τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν» ὑπὸ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Μέσης Ἐκπαίδευσως κ. Κωνσταντίνου Γεωργούλη. Συζήτησις ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως.

ΗΜΕΡΑ ΤΡΙΤΗ

Δευτέρα 3η 'Ιουνίου (Ἁγίου Πνεύματος)

Πρὸ Μεσημβρίας

Ἔσπερος 10.00' : Εἰσήγησις ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ἡ γενικώτερα συγκρότησις τῶν Θεολόγων» ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Θεολόγων Καθηγητῶν κ. Κωνσταντίνου Παπαπαναγιώτου. Συζήτησις ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως.

Διάλειμμα

Ἔσπερος 11.30' : Ἀνακοίνωσις καὶ ἔγκρισις τῶν Πορισμάτων τοῦ Συνεδρίου. Λήξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου διὰ Προσευχῆς.

Μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρέθεσεν εἰς τοὺς συνέδρους γεῦμα ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Φοιτητικοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου. Εἰς τὸ γεῦμα ἀνεπλήρωσε τὸν μὲν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος, τὸν δὲ ἀπουσιάζοντα Γεν. Διευθυντὴν τῆς Ἀποστ. Διακονίας Σεβ. Μητροπολίτην Σπάρτης κ. Κυπριανὸν ὁ Πανος. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Μπαρδῶκος, ὅστις καὶ προσεφώνησε τοὺς συνέδρους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πάπα Ἰωάννου ΚΓ'.

Μετὰ ἡρωϊκὴν πάλην πρὸς τὸν θάνατον, καθ' ἣν ἔλαμψεν ἡ πραότης καὶ ἡ ἀνωτερότης τῆς ψυχῆς του, ἀπῆλθε τοῦ κόσμου τούτου ὁ πάπας Ἰωάννης ΚΓ'. Ὁ θάνατος τοῦ πολυσεβάστου καὶ γηραιοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐδημιούργησεν ἀναμφιβόλως μέγα κενὸν οὐ μόνον εἰς τὴν ἔκκλησίαν ταύτην, ἀλλὰ καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸν χριστιανικὸν καὶ μὴ κόσμον.

Βεβαίως καὶ ὁ ἀποθανὼν πάπας δὲν προέβη εἰς τὴν θαρραλέαν ἀναγνώρισιν τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία διέπραξε πολλὰς ἀδικίας εἰς βάρος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Παρὰ ταῦτα ὁ πάπας Ἰωάννης ΚΓ' εἰς μίαν ἐποχὴν κρίσιμον, ὅπως ἡ σημερινή, ἐποχὴν μετασχηματισμοῦ τῆς ἱστορικῆς σαρκὸς καὶ βιαιῶν ἀντιθέσεων, ἐπέδειξε μέτρα φρενῶν καὶ προοδευτικότητά σοφρονα, ἀντιταχθεὶς εἰς τὴν παράταξιν τῶν ὑπεράγαν συντηρητικῶν καρδιανάλων. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του δὲ ἐδημιουργήθη οὐ μόνον ἔδαφος συνεργασίας μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπαφῆς, γονίμου εἰς ἀποτελέσματα, μὲ τοὺς ἐπιχειροῦντας νὰ θεμελιώσουν οὐτοπιστικῶς τὸν κόσμον, ἄνευ τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ πάπας Ἰωάννης ΚΓ' δὲν περιορίζετο μόνον εἰς τὴν ἀντίθεσιν του κατὰ τῶν ἀδιαλλάκτων, ἀλλ' ἦτο φιλελεύθερος εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις του, ἀναμνησόμενος μὲ τὰ πλήθη, ἐπισκεπτόμενος καὶ ἐνισχύων τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ τοὺς ἐν φυλακαῖς καὶ πρᾶττον ἐν γένει ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀνταποκρίνονται μὲν εἰς σαφεῖς καὶ κατηγορηματικὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου, ἀλλ' ἦσαν πρωτάκουστα διὰ τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὅθεν εἶναι εὐεξήγητον, διατι ὁ θάνατος τοῦ εἰρηνικοῦ καὶ φιλελεύθερου πάπα Ἰωάννου ΚΓ' ἐβύθισεν εἰς Ὀλίμπιν ὁλόκληρον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον. Ἄς εὐχρηθῶμεν, ὅπως ὁ Θεὸς ἀναδέξῃ ἀντάξιον αὐτοῦ διάδοχον, ὅστις μετὰ θάρρους θὰ προχωρήσῃ καὶ εἰς τὴν ἄρσιν τῶν ἐκ μέρους τοῦ Παπισμοῦ εἰς βάρος τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας γενομένων ἀδικιῶν. Πιστεύομεν, ὅτι ἡ ἄρσις τῶν ἀδικιῶν τούτων ἀνταποκρίνεται εἰς τοὺς βαθυτέρους πόθους τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου πάπα Ἰωάννου ΚΓ'.

Θ' ἀποδώση καρπούς.

Ἐπῆρξεν ὁμολογουμένως εὐτυχῆς ἡ ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, ὅπως διὰ τὴν χρονικὴν περιόδον τῆς Συνδικτικῆς του θητείας ἀναλάβῃ τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σπάρτης καὶ Μονεμβασίας κ. Κυπριανός.

Ὁ σπουδαῖος καὶ ἐπιτελικὸς οὗτος θεσμὸς τῆς Ἐκκλησίας μας ἔχει ἀνάγκην βεβαίως σταθερᾶς καὶ μονίμου Γεν. Διεύθυνσεως, διὰ νὰ δυνηθῇ μὲ σαφῆ, ἐπιστημονικὸν καὶ μακρᾶς πνοῆς καὶ ἐμπνεύσεως

προγραμματισμὸν, νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ὑψηλὸν ἔργον τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ τοῦ λαοῦ μας.

Ἀναμφιβόλως ἔχει ἐπιτελέσει πολλὰ μέγχοι σῆμερον καὶ βασικῶς ἀδικοὶ καὶ ἀστήρικτοι εἶναι αἱ διατυπούμεναι ὑπὸ τινῶν ἐναντίον του ἀσθηραὶ ἐπικρίσεις. Ἐχει βεβαίως ἀτελείας, ὡς πᾶν ἔργον, ἀνθρώπινον. Ἀνιούσα ὁμως ἀναμφισβητήτως εἶναι ἡ ἐξελικτικὴ του πορεία, ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Καὶ διὰ τοῦτο πιστεύομεν ἀκράδαντως, ὅτι ἡ ἀνάθεσις τοῦ πηδάλιου τῆς εἰς τὰς σιβαρὰς χεῖρας τοῦ ρέκτου καὶ ἐπὶ συνέσει καὶ θρησκευτικῶ ζήλω ριαπρέποντος Σεβ. Ἱεράρχου κ. Κυπριανοῦ, ὁσοδῆποτε προσωρινὴ καὶ ἂν εἶναι, θ' ἀποδώσῃ πολυτίμους καρπούς.

Διὰ τὴν προσεχῆ Πανορθόδοξον Προσύνονον.

Ὁφείλονται συγχαρητήρια καὶ ἔπαινοι εἰς τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Μελόης κ. Αἰμιλιανόν διὰ τὸ προσφάτως ἐκδοθὲν ἐπ' αὐτοῦ ὠραῖον βιβλίον, ὅπερ φέρει τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησία τῶν Συνόδων». Τὸ βιβλίον τοῦτο, γραφὲν ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς προσεχοῦς συγκλήσεως τῆς Πανορθοδόξου Προσυνόδου, ἀναφέρεται εἰς σπουδαιότατα ζητήματα, οἷα εἶναι ἡ ἀρχαιότης τοῦ θεσμοῦ τῶν Συνόδων ἢ Σύνοδος ὡς ἔκφρασις τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐποχῆς· οἱ χαρακτῆρες τῶν Συνόδων ἢ πνευματολογικὴ σύνθεσις τῶν Συνόδων ἢ ρυθμισμοὶ τῆς πίστεως καὶ τάξεως τῆς Ἐκκλησίας· τὸ ζήτημα τῆς λειτουργικῆς ἀνανεώσεως· τὸ θέμα τῆς παρουσίας, ἀνταποκρίσεως καὶ συναιρέσεως τοῦ λαοῦ καὶ τέλος αἱ ἐκ τῆς Πανορθοδόξου Προσυνόδου προσδοκίαι τοῦ κόσμου.

Ὡς ὀρθῶς καταλήγει εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ὁ ἐκλεκτὸς Ἱεράρχης, «ὁ Ὀρθόδοξος κόσμος καλεῖται νὰ προετοιμασθῇ διὰ τὴν Προσύνονον. Εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην οἰαδήποτε συνάντησις Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων συνωδεύετο μὲ προσεχῆν, μετάνοιαν καὶ νηστειάν. Διότι μόνον μία ψυχὴ κεκαθαυμένη καὶ ἐν ἐργηγόρσει μακροῖ ν' ἀκούσῃ καὶ νὰ ἐνοήσῃ τὸ μήνυμα τοῦ Θεοῦ. Ἐν προκειμένῳ ἡ Σύνοδος οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἀνάπτυξις εἰς σύγχρονον καὶ καταληπτήν γλῶσσαν τοῦ θείου λόγου. Ἡ ἐπιτυχία κάθε πνευματικῆς προσπάθειας ἐξαρτᾶται πολὺ ἐκ τῆς ἀγνότητος τῶν πρωτεργατῶν καὶ ἐκ τῆς συνεργασίας τῶν λοιπῶν. Αὐτὴν τὴν συνισταμένην πρέπει νὰ παρουσιάσωμεν ὅλοι μας ἀπὸ τοῦδε, ἐὰν θέλωμεν νὰ δρέψωμεν εὐλογημένους καὶ συγκριμένους καρπούς ἀπὸ τὴν προσεχῆ Προσύνονον».

Τὸ Γ' Πανελλήνιον Θεολογικὸν Συνέδριον.

Αἱ εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ παρόντος φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευόμεναι εἰδήσεις περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Γ' Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνεδρίου δεικνύουν, ὅτι αὗται ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας.

Ἰδιαίτερος δέον νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός, ὅτι

ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ ἀνεγνωρίσθη ὁ ἰδιαίτερος δεσμός, ὅστις συνδέει τοὺς Ἑλληνας θεολόγους πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν. Τοῦτο ἀπεδείχθη ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν. Ἐν πρώτοις χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι τὸ Συνέδριον συνεκλήθη ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσοστόμου, ὅστις ἐκήρυξε τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου δι' ὁμιλίας ἐξαιρούσης τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν θεολόγων. Ἐπειτα πᾶσαι αἱ γενόμεναι εἰσηγήσεις ἐξῆραν τὸ γεγονός, ὅτι οἱ θεολόγοι εἶναι πρὸ πάντων διάκονοι τῆς Ἐκκλησίας, ἀποβλέποντες εἰς τὸ νὰ ἐκπαιδεύσουν ζῶντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Τέλος χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι τὸ Συνέδριον ἐπισφραγίσθη διὰ τοῦ ἀποχαιρετιστηρίου γεύματος, ὅπερ παρέθεσεν εἰς τοὺς θεολόγους συνέδρους ἡ Μητέρα Ἐκκλησία διὰ τῆς Ἀποστολικῆς τῆς Διακονίας.

Ἀσφαλῶς τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας θὰ εἶναι εὐτυχεστέρον, ἐὰν συνειδητοποιηθῶν καὶ ἀξιοποιηθῶν ἔτι περισσότερον οἱ μεταξὺ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῶν θεολόγων πνευματικοὶ δεσμοί. Ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐκκλησίας αἱ ἐν πολλοῖς ἀνεκμετάλλευτοι θεολογικαὶ δυνάμεις τῆς πατρίδος μας εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδώσῃ καρπὸν ἑκατονταπλασίονα.

Ὁ Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς.

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἐκ τῶν προσφωνήσεων, αἵτινες ἐγένοντο ὑπὸ μὴ θεολόγων πρὸς τοὺς μετασχόντας τοῦ Γ' Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνεδρίου ἰδιαίτεραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἡ ἐκ μέρους τῶν ἑλλήνων φιλόλογον προσφωνήσις τοῦ καὶ θαυμασίαν εἰσηγήσιν παρουσιάσαντος Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Μέσης Ἐκπαιδύσεως κ. Κωνσταντίνου Γεωργούλη, ὅστις μεταξὺ ἄλλων εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Ὁ ἀνθρωπισμὸς, τὸν ὁποῖον ἀγωνίζονται (οἱ φιλόλογοι) νὰ ἐκθρέψουν ἀκμαῖον καὶ ἀειθαλῆ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν διαδεχομένων ἀλλήλας γενεῶν, εἶναι ὁ ὁ Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς. Ἀποφασιστικῶς ἀπομακρύνεται ὁ Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς ἀπὸ τὸν ἀπολύτως νοοῦμενον ἀνθρωπισμὸν, ὅστις ἀνακηρύσσει τὸν ἀνθρωπὸν, πάντων χρημάτων μέτρον, ὅπως διεκήρυττε κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ὁ σοφιστὴς Πρωταγόρας καὶ ἐπαναλαμβάνει σήμερον ὁ νεώτερος χρηματοθηρικὸς Οὐμανισμὸς. Οἱ Ἕλληνες φιλόλογοι ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τὸν Πλάτωνα, ὅτι χρημάτων πάντων μέτρον ἐστὶν ὁ Θεός. Μεταλαμβάνουσιν τὸν ἀνθρωπισμὸν, ὅπως τὸν διεμόρφωσαν ἀκολουθοῦντες τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ μεγάλοι τῆς Καππαδοκίας Πατέρες, ὁ Μέγας Βασίλειος μετὰ τὸν ἀδελφόν του Γρηγόριον τὸν Νύσσης, ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἡ παιδεία, τὴν ὁποίαν ἀγωνίζονται νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν τῶν οἱ Ἕλληνες φιλόλογοι, εἶναι ἡ χριστιανικὴ παιδεία, ἡ νέα μορφοδότησις τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοσμοσοφίαν ἡ Χριστιανικὴ Ἀποκάλυψις καὶ ἡ Χριστιανικὴ ἀγάπη».

Ἀληθῶς ἡ κατάστασις τῆς παιδείας μας θὰ ἦτο διαφοροτική, ἐὰν ὅλοι οἱ Ἕλληνες φιλόλογοι μετὰ

τοσαύτης διανόειας διεκήρυττον τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Χριστιανικοῦ Ἀνθρωπισμοῦ ἐναντι τῶν διαφορῶν οὐμανιστικῶν συστημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι θεοκεντρικά, ἀλλ' ἀνθρωποκεντρικά.

Ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ σεβασθῶν

τὴν Ἐκκλησίαν μας.

Ὅρθῶς ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ μίαν πρόσφατον συνεδρίασιν τῆς ἠσχολήθη μετὰ τὸ ζήτημα τοῦ κατὰ τὸ θέρος συγκληθησομένου συνεδρίου τῶν Χιλιαστῶν. Σχετικῶς ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶχεν ἀποστείλει πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἑγγράφον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐζητεῖτο νὰ μὴ συγκληθῇ ἐν Ἀθήναις τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συνέδριον. Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ ἑγγράφου τούτου ἡ Ἱερά Σύνοδος δὲν ἔλαβεν ἀπάντησιν, ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐπιτροπὴ ἐκ συνοδικῶν μητροπολιτῶν ἐπισκεφθῇ τοὺς ἀρμοδίους καὶ ἐπαναλάβῃ τὸ περὶ τῆς μὴ συγκλήσεως τοῦ συνεδρίου τῶν Χιλιαστῶν αἴτημά της.

Ἐλπίζομεν, ὅτι οἱ ἀρμόδιοι θὰ σεβασθῶν τὴν Ἐκκλησίαν μας καὶ θὰ ματαιώσῃ τὸ συνέδριον τῶν Χιλιαστῶν, οἵτινες δὲν ὑπονομεύουσιν μόνον τὰ θεμέλια τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλ' ὑποσκάπτουν καὶ αὐτὴν τὴν ιδέαν τῆς πατρίδος καὶ τοῦ Ἔθνους.

Ὑβριστικαὶ ἀπόψεις.

Προσφάτως ἐν τῷ ἑτεροδόξῳ περιοδικῷ «*Una Sancta*» εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἄρθρον τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης «λέκτορος» κ. Δημ. Τσάκωνα ὑπὸ τὸν τίτλον «*Τὰ πνευματικὰ καὶ θρησκευτικὰ ρεύματα εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα*». Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ὑποστηρίζονται ἀπόψεις ὑβριστικαὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅλων ἀπαράδεκτοι.

Ὅτως ὁ κ. Τσάκωνας μεταξὺ ἄλλων γράφει, ὅτι «ἡ ἐθνικιστικὴ καὶ ἐνίοτε μάλιστα κοσμικῶς σκεπτομένη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κατέστρεψε τὸ ἰδανικὸν τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδοξίας μετὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπερ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας ἀπεδείχθη ὡς τὸ ἐνοποιῶν, κέντρον. Διὰ τοῦτο ὁ πνευματικὸς οὗτος ὀργανισμὸς (τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος), ὁ ὁποῖος ἔχει θεμελιωθῆ ἐπὶ τῆς ἀσκήσεως τῆς παραδόσεως (!) εἶναι ὀλιγότερον ἀρμόδιος (κεκλημένος) νὰ ὁμιλῇ περὶ παραδόσεων ἢ μάλιστα νὰ τὰς ἀντιπροσωπεύῃ».

Ὅστε κατὰ τὸν ἀρθρογράφον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος παίξει ῥόλον διασπαστικὸν ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ καὶ εἶναι μακρὰν τοῦ πνεύματος τῆς Παραδόσεως! Ἐὰν οὗτος καὶ μόνον τὴν «Ἐκκλησίαν» ἀνεγίνωσκεν, ἦτις ὡς τὸ ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πολλάκις ἐξάγει τὴν ἀποστολὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὸν ῥόλον τῆς παραδόσεως δὲν θὰ παρουσίαζε τὰς ἀνακριβεῖς καὶ ὅλους ἀπαράδεκτους ταύτας ἀπόψεις, αἱ ὁποῖαι τὸ ὀλιγότερον μαρτυροῦν χονδροειδῆ ἀγνοίαν τοῦ πνεύματος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀσφαλῶς θὰ ἀποκηρύξῃ.

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ὁ ἐκτροχιασμός τοῦ καλάμου τοῦ κ. Τσάκωνα εἰς τὸ ἐν τῇ προηγουμένῃ παρατηρήσει μνημονευθὲν ἄρθρον του συνεχίζεται κατὰ τρόπον προκαλοῦντα ἐκπληξιν καὶ ἀγανάκτησιν. Οὕτως ὁ ἀρθρογράφος οὗτος δὲν διατάζει νὰ γράψῃ καὶ τὰ ἐξῆς: «Ἡ κίνησις τοῦ μοναχοῦ Παπουλάκου καὶ τῶν πλείστων ἐκ τῶν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος δημιουργηθεισῶν ὀρθοδόξων κινήσεων, αἱ ὁποῖαι σήμερον ἀσκοῦν τὴν μεγίστην ἐπίδρασιν, προέρχονται ἐκ κύκλων, οἱ ὁποῖοι κυριολεκτικῶς οὐδεμίαν ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηνῶν. Ἐνεκα τούτου δυνάμεθα σήμερον νὰ ὀμιλοῦμεν περὶ τῆς λεγομένης ἀδυναμίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἢ ὅποια, οὕτως εἶπειν, ἔχει λάβει ἐπαρχιωτικὸν χαρακτήρα. Ἀκόμη καὶ ἡ νέα Ἑλληνικὴ Θεολογία μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μοναχικοῦ σπουδαίου δογματικοῦ Ἀνδρούτσου, οὐδεμίαν ἐν γένει ἀσκεῖ πλέον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς χώρας... Χάρις δὲ εἰς τὴν ἐπαρχιωτικὴν ψυχολογίαν τῆς ἡ ν α γ κ α σ θ η τῶρα νὰ παραλάβῃ ἀπὸ τὸν πατριάρχην Ἀθηναγόραν τὸν Α' τοὺς οἰκουμενικοὺς ὀρίζοντας, τοὺς ὁποίους δὲν ἦτο ἱκανὴ νὰ ἀναπτύξῃ αὐτὴ!...». Περαιτέρω ὁ κ. Τσάκωνας χαρακτηρίζει ὡς οὐτοπιστικὰς σκέψεις, τὸ «ὅτι αἱ σημεριναὶ Ἀθῆναι ἀποτελοῦν τὴν πνευματικὴν πρωτεύουσαν τοῦ κόσμου» καὶ ὅτι «ἡ Ὀρθοδοξία ὡς πνευματικὴ κληρονομία εἶναι τὸ κεντρικὸν σημεῖον» τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Οὕτως ὁ ἀρθρογράφος ἀγνοεῖ πλήρως τόσον τὸ ὅτι αἱ ἐν Ἑλλάδι ὀρθόδοξοι κινήσεις ἐργάζονται σήμερον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ μάλιστα ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ὡσαύτως ἀγνοεῖ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς Θεολογίας ὡς καὶ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς καθ' ὅλον Ὀρθοδοξίας. Τὸ χειρότερον εἶναι ὅτι ὁ κ. Τσάκωνας συνήθως παρουσιάζεται ὡς ἀπηχῶν τὰς γνώμας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὡς ἀντιπροσωπεύον τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν αὐτοῦ. Οὕτως ὑπονομεύει τὸ γόητρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ δημιουργεῖ προσκόμματα εἰς τὰς μετ' αὐτοῦ ἁρμονικὰς σχέσεις τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἀσφαλῶς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πρὸς ἄρσιν παρεξηγήσεων θὰ ἀποκηρύξῃ τὰ ἀπαράδεκτα ταῦτα δημοσιεύματα τοῦ κ. Τσάκωνα.

Ἔστω καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν.

Αἱ ἀναφνεῖσαι διαφοραὶ μεταξὺ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀυστραλίας καὶ ἑλληνικῶν τινῶν κοινότητων αὐτῆς ἀποτελοῦν θλιβεράν ἐκδήλωσιν. Ὡς ὀρθῶς σημειοῖ τὸ «Βῆμα», «ἡ διάσπασις τῆς ἑλληνικῆς παροικίας καὶ μεταξὺ τῶν Ἀυστραλῶν θὰ ἔχῃ δυσάρεστον ἀπήχησιν. Καὶ ἐξυπηρετεῖ ἀναμφισβητήτως τὰ δόλια σχέδια τῶν Σλαβομακεδόνων καὶ ὄλων τῶν κινουμένων προπαγανδιστικῶς κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας. Εἶναι δὲ τόσον γνωστὴ ἢ ἀπὸ τινος ἐντατικότης τῆς προπαγάνδας τῶν ὁργανώσεων αὐτῶν,

ὥστε νὰ μὴ διαφεύγῃ τὴν ἀντίληψιν τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν. Διὰ τοῦτο, ἔστω καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν καὶ παρὰ τὴν ἀπόφασιν περὶ ἰδρύσεως ἀνεξαρτήτου Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀποσχιζομένης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ὑπάγεται ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Ἀυστραλίας, μία ὑστάτη προσπάθεια πρὸς ἐξεύρεσιν συμβιβαστικῆς λύσεως ἐνδείκνυται ὡς ἐθνικῶς ἐπιβεβλημένη. Διὰ τὴν λύσιν ταύτην δὲν θὰ πρέπει νὰ μείνῃ ἀδιάφορος ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀντιμετωπίζουσα τὸ ζήτημα ἀπὸ τὸ πρῶτον τῆς ἀπολύτου ἀμεροληψίας καὶ τῆς προδήλου ἐθνικῆς σκοπιμότητος».

Πρέπει νὰ ἀρθῇ τὸ ἄτοπον.

Τὸ ὑπὸ τῆς Πανελληνίου Ἐνώσεως Ἀδιορίστων Θεολόγων ἐκδιδόμενον Δελτίον «Οἱ Νέοι Θεολόγοι» κατήγγειλε προσφάτως, ὅτι «οἱ ὄρες τῶν Θρησκευτικῶν ἐμειώθησαν (ἀπὸ δύο εἰς μίαν) εἰς τὰς ἐξῆς τάξεις τῶν Νοκτερινῶν Γυμνασίων: εἰς τὴν Α' τάξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν διδάσκεται ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Εἰς τὴν Β' τάξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν διδάσκεται ἡ Καινὴ Διαθήκη. Εἰς τὴν Γ' τάξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν διδάσκεται ἡ ἐρμηνεία κειμένων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Καὶ εἰς τὴν Ε' τάξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν διδάσκεται ἡ δογματικὴ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας».

Τὸ πρᾶγμα φαίνεται ἀπίστευτον μετὰ τὴν γενικὴν ἀναγνώρισιν τῆς ὀρθότητος τοῦ αἰτήματος περὶ τῆς γενικῆς καθιερώσεως τῆς διώρου θρησκευτικῆς διδασκαλίας εἰς τὰ παντὸς τύπου σχολεῖα. Πιστεύομεν, ὅτι ὁ Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Κασσιμάτης, ὅστις ἐλάμπρυνε διὰ τῆς παρουσίας του τὸ Γ' Πανελλήνιον Θεολογικὸν Συνέδριον καὶ διεκήρυξε μετὰ παρρησίας τὴν ἀξίαν τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, θὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἄρσιν τοῦ ὑπὸ τῶν ἀδιορίστων θεολόγων καταγγελλομένου ἀτόπου.

Προκλήσεις ἀσυγχώρητοι.

Αἱ ὑποστηριζόμεναι κατ' αὐτὰς ὑπὸ δύο Πειραικῶν ἐφημερίδων ἀπόψεις ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀξίαν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ τὴν εἰς τινὰς Ναοὺς ἀκουομένην τετραφωνίαν εἶναι τοῦλάχιστον παράδοξοι. Χαρακτηρίζουν λ.χ. τὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν ὡς «κλαυθμώσιματα» ἐρχόμενα «εἰς ζωηρὰν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ αἶσθημα τοῦ ἐκκλησιαζομένου κοινού, καὶ ἰσχυρίζονται, ὅτι «εἰς τὴν ἐποχὴν μας δὲν δικαιολογοῦνται μονόπλευροι θέσεις καὶ μωσικαὶ θεωρήσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Δὲν πρέπει προσθέτον νὰ περιοριζόμεθα ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν βυζ. μουσικὴν. Καὶ ἡ τετράφωνος χορωδία χωρὶς νὰ προδίδῃ τὴν παράδοσιν, ἐκπληροῖ—καὶ ἴσως καλύτερον—τὸν προορισμὸν τῆς... κριτικῆς καὶ ἔχει κερδίσει τὴν γενικὴν ἀναγνώρισιν κ.λ.π.»

Τὰ ἀνωτέρω μαρτυροῦν τελείαν ἀγνοίαν τῶν πραγμάτων καὶ ἀποτελοῦν π ρ ὁ κ λ η σ ι ν πρὸς τὸ ὀρθόδοξον αἶσθημα τοῦ λαοῦ μας, προσηλωμένον, εὐτυχῶς εἰς τὰς ἑλληνορθοδόξους παραδόσεις, περὶ τῶν ὁποίων

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Άρχιεπισκοπή Άθηνών

Ο Μακαριώτατος Άρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χρυσόστομος κατά τὸ διαρρευσαν δεκαπενθήμερον συνειργάσθη μετὰ Σεβασμ. Μητροπολιτῶν, τῶν παρ' αὐτῷ Θεοφιλεστάτων Βοηθῶν ἐπισκόπων και τῶν Διευθυντῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἐχοροστάτησε: Τῆ 2α Ἰουνίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν, τὸ δὲ ἀπόγευμα εἰς τὸν ἐν τῷ ἱερῷ ναῶ τῆς Ἁγίας Τριάδος Βύρωνος τελεσθέντα Ἑσπερινόν.

— Τῆ 9η Ἰουνίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν.

Ἐτέλεσε: Τῆ 8η Ἰουνίου εἰς τὸ Α' Νεκροταφεῖον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς μητρὸς τοῦ κ. Σπ. Μαρκεζίνη.

Προήδρευσε: Τῆ 1η Ἰουνίου τοῦ εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν Ἀθηνῶν συνελθόντος Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου τῶν Θεολόγων, προσφωνήσας τοὺς συνέδρους δι' ἐμπνευσμένης προσλαλιάς, ἡ ὁποία δημοσιεύεται εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ περιοδικοῦ.

— Τῆ 8η Ἰουνίου τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

— Τῆ 10η Ἰουνίου τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς ναοὺς ζητημάτων.

— Τῆ 11η Ἰουνίου τῆς μεγάλης συσκέψεως ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ὑποδοχῆς τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, τῆς ὁποίας μετέσχον ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυρίδων, ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ἀβέρωφ, ὁ πρέσβυς κ. Κουντουριώτης, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ἀνακτόρων κ. κ. Χοιδᾶς και Σταθάτος, ὁ διευθυντὴς τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν κ. Μπαίζος και ὁ διευθυντὴς τῆς Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως κ. Βαϊδης.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν προήδρευσε και τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων και Διαχριστιανικῶν ζητημάτων.

— Τῆ 13η Ἰουνίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Παρέστη: Τῆ 8η Ἰουνίου εἰς τὴν δεξίωσιν τῆς Ἀγγλικῆς πρεσβείας ἐπὶ τῆ ἔθνικῃ ἑορτῇ τῆς Μ. Βρετανίας.

— Τῆ 9η Ἰουνίου εἰς τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίασιν τῶν

οἱ ἀρθρογράφοι τῆς γείτονος ἔχουν ὄλωσ ἐπιπολαίαν ἀντίληψιν καιπερ ἐπικαλούμενοι συνεχῶς τὴν ἐννοίαν τῆς παραδόσεως. Καὶ καθηκόντως ὑπενθυμίζομεν ὅτι τὸ μὲν Οἶκον. Πατριαρχεῖον πρὸ ἐτῶν ἐχαρκτήρησε δι' ἐγκυκλίον του, ὡς ἀπαράδεκτον και κατὰ κριτον τὴν χρῆσιν τῆς τετραφώνου μουσικῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ», ἡ δὲ Ἰ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρήγγειλεν, ὅπως «οἱ ἱεροφάλλται πάντοτε και ἀπροφασίστως ψάλλωσι κατὰ τὸ ἀνεκαθεν παρ' ἡμῖν παραδεδεδυμένον σεμνοπρεπὲς σύστημα τῆς Βυζ. Μουσικῆς, τῆς τετραφώνου οὐδαμοῦ και ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρεπομένης». Χαρακτηριστικὸν δὲ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Βυζαντινολογικὸν Συνέδριον πολλοὶ διαπρεπεῖς ἄλλοδαποὶ ἐπιστήμονες ἐχαρκτήρησαν τὴν βυζ. μουσικὴν ὡς τὴν «μόνην κατὰ ἄλληλον πρὸς δημοσίαν λατρείαν και συνέστησαν εἰς τὸν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὸν Κλήρον νὰ προσέξῃ κάπως περισσότερον και νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν μουσικὴν του αὐτὴν κληρονομίαν».

Ἀναπήρων και Θυμάτων Πολέμου, πρὸς οὓς ὠμίλησε καταλλήλως, καθὼς και εἰς τὴν ἐν τῷ Παρνασσῷ ἐκδήλωσιν τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

— Τῆ 15η Ἰουνίου εἰς τὴν ἐν τῇ Λέσχῃ τῶν Ἀξιωματικῶν τελετὴν ἀπνομῆς διπλωμάτων εἰς ἀνωτέρους Ἀξιωματικούς.

Ἐδέχθη: Τῆ 6η Ἰουνίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἀξῶμης κ. Νικόλαον, τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Αὐστραλίας και Νέας Ζηλανδίας κ. Ἰεζεκιήλ, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Καλαμακίου και διαφόρους ἐπιτροπᾶς.

— Τῆ 7η Ἰουνίου τὸν Νομάρχη Ἀττικῆς κ. Μπότσην εἰς τὸν ὅποιον ἀνταπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν τῆ 12 Ἰουνίου.

— Τῆ 8η Ἰουνίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ρόδου κ. Σπυρίδωνα και τὸν πρῶην Νομάρχη Ἀττικῆς κ. Παπαρηγόπουλον.

— Τῆ 10η Ἰουνίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἀκκρας κ. Εὐστάθιον, τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Νικοπόλεως και Πρεβέζης κ. Στυλιανὸν και τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα.

— Τῆ 12η Ἰουνίου τὸν Σύμβουλον τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας κ. Μαμουῖναν, τοὺς ἱεροκλήρικας τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτας κ. κ. Χρ. Παπουτσόπουλον και Γ. Δημόπουλον, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου πρωτοσύγκελλον κ. Χρυσόστομον Γαλιούρην και τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Ἀπαμείας κ. Ἰάκωβον.

— Τῆ 13η Ἰουνίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θήρας κ. Γαβριήλ.

— Τῆ 14η Ἰουνίου τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Χρυσοσπηλαιωτίσσης, τὸν πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἡλιαν Μαστρογιαννόπουλον και τὸν κ. Ἰωάννην Κολιτσάραν.

— Τῆ 15η Ἰουνίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβον.

Ἐδέξιώθη: Τῆ 8η Ἰουνίου τοὺς μαθητὰς τῆς Παιδαγωγικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνε πατρικὰς συμβουλὰς.

— Τῆ 15η Ἰουνίου τὰ μέλη τῆς Φινλανδικῆς Ὁρθοδόξου χορωδίας και προσεφώνησεν αὐτὰ καταλλήλως.

*

Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν 14ην τρ. ἐπεσκέφθησαν τὴν Ἰ. Μονὴν Πεντέλης οἱ ἐνταῦθα ἀφιχθέντες Ἱερεῖς ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν Κρήτης, Αἰτωλοακαρνανίας και Φθιώτιδος φιλοξενουμένοι ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Ἐστίας τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος. Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ προσεφώνησεν τοὺς ἀνωτέρω ὁ Ἠγούμενος αὐτῆς Ἀρχιμ. Γεώργιος Προκόπης ἐκ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ἐξάρσας τὸ ἔργον και τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ. Ἐν συνεχείᾳ προσεφέρθησαν εἰς αὐτοὺς ἀναψυκτικά.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ἡ Ἐπιτροπὴ «εἰρήνην και οἰκουμηνισμό» τῆς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης χριστιανικῆς ρωσικῆς ὀργανώσεως, συνήλθεν ἐσχάτως ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρώσου ἱεράρχου Σεβ. Νικοδήμου εἰς τὴν ἐν Ζάγκορσκ μονὴν τοῦ Ἁγίου Σεργίου παρὰ τὴν Μόσχαν. Τριάκοντα ἀντιπρόσωποι διαφόρων ὀρθοδόξων και προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ρωσίας και ἄλλων ἀνατολικῶν χωρῶν, μετέσχον τῆς συνελεύσεως, μετὰ τὴν λήξιν τῆς ὁποίας ἐδημοσιεύθη ἀνακοίνωσις, ἐξυμνοῦσα τὸν ἀποθανόντα πάπαν Ἰωάννην ΚΓ', τοῦ ὁποίου ἡ ἐγκύκλιος «Ἐπὶ γῆς εἰρήνην» ἐγένετο «μετ' εὐγνωμοσύνης» δεκτὴ.

Ὁ Σεβ. Νικόδημος, ἐπιτετραμμένος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ὑπέμνησεν εἰς διάλεξιν του, ὅτι ἡ χριστιανικὴ ὀργανώσις ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καταδικάζει τὰς ἀτομικὰς δοκιμὰς οἰουδηποτε κράτους τῆς γῆς.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπιστήμου ἀπονομῆς τοῦ βραβείου «Μπαλζάν» εἰς τὸν πάπαν Ἰωάννην ΚΓ' πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ἀπέστειλε συγχαρητήριον τηλεγράφημα πρὸς τὸν Ἰωάννην ΚΓ', τονίζων: Τὸ βραβεῖον τοῦτο ἀποτελεῖ ἀναγνώρισιν τῶν ἀκαταπαύστων προσπαθειῶν, τὰς ὁποίας καταβάλλει ἡ ὑμετέρα

'Αγιότης διὰ τὴν ἐπὶ γῆς ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης μεταξύ τῶν καλῆς θελήσεως ἀνθρώπων». 'Ο πάπας πρὸ τοῦ θανάτου του ἀπήντησεν εἰς τὸν ρῶσον Πατριάρχην ὡς ἑξῆς: «Προσευχόμεθα διακαῶς πρὸς τὸν Παντοδύναμον ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, τοῦ κλήρου καὶ τῶν πιστῶν, ἀναπέμποντες δόξαν τῷ Θεῷ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης».

— Δι' ἀποφάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. 'Αλεξίου καὶ τῆς ἱεράς Συνόδου, ὁ ἑξαρχος τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης Σεβασμιώτατος κ. Νικόλαος ἀπὸ ἀπλόγη τῶν καθηκόντων τοῦ πατριαρχικοῦ ἑξάρχου τῆς αἰτήσεως του, ἀντικαταστάθεις ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου 'Αρχιεπισκόπου Σουρῶ κ. 'Αντωνίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ, ἀφίκετο εἰς Βελιγράδιον τὴν 6 'Ιουνίου ἐξ ἀντιπροσωπείας τῆς Βουλγαρικῆς 'Εκκλησίας μετ' ἐπι κεφαλῆς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην κ. Κύριλλον. Πλὴν τοῦ Πατριάρχου, μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας εἶναι οἱ Σεβασμ. Μητροπολίται κ.κ. Μαξιμιλιανὸς καὶ Στέφανος καὶ ὁ ἀρχιμανδριτῆς κ. Βασίλειος.

Εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Βελιγραδίου ὑπεδέχθησαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀντιπροσωπείαν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανός, ὁ ἐπίσκοπος Σουμαδίας κ. Βαλεριανός, ὁ ἐπίσκοπος Ζλετόβου καὶ Στρωμνίτης κ. Ναούμ, ὁ βοηθὸς ἐπίσκοπος κ. Σάββας, ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν ὀρθοδόξων ἱερῶν Γιουγκοσλαβίας κ. Μίλαν Σμίλιανιτς, ὁ κοσμητὴρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου κ. Μπλάγκοτα Γκαρντάσεβιτς καὶ ἄλλαι ἐκκλησιαστικαὶ προσωπικότητες. Εἰς τὴν ὑποδοχὴν παρέστησαν ἐπίσης ὁ ὁμοσπονδιακὸς ὑπουργὸς Ὁρησκευμάτων κ. Μόμα Μάρκοβιτς, ὁ τοπικὸς ὑπουργὸς Ὁρησκευμάτων κ. 'Ισα Γιοβάνοβιτς, ὁ ὑφυπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν κ. Ντούσαν Κβέντερ καὶ ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ 'Ομοσπονδιακοῦ 'Υπουργείου Ὁρησκευμάτων κ. Μίλογε Ντίλπαριτς.

'Η ἀντιπροσωπεία τῆς Βουλγαρικῆς 'Εκκλησίας θὰ παραμείνῃ εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν ἐπὶ ἓν δεκάημερον, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου θὰ ἐπισκεφθῆ τὰς 'Ι. Μονὰς Μόρατας, Ντέτσανε καὶ 'Οστρογκ, τὸ Πατριαρχεῖον Πεκίου καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ ἱδρύματα Βελιγραδίου, Νόβι Σάντ, Καρλοβίκοι κλπ.

— Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἐπισκόπου καὶ πάπα Ρώμης 'Ιωάννου ΚΓ' ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανός συνελυπήθη τηλεγραφικῶς τὸ Βατικανόν. Οὗτος συνελυπήθη ἐπίσης καὶ τοὺς καθολικοὺς 'Αρχιεπισκόπους Ζάγκρεμπ κ. Σέπερ καὶ Βελιγραδίου κ. Οὐίτσιτς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

'Ἐπὶ τῇ δεκάτῃ ἑπετείῳ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχείου Βουλγαρίας, τὸ Προεδρεῖον τῆς Βουλγαρικῆς ἔθνοσυνελεύσεως ἀπένειμεν εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Βουλγαρίας κ. Κύριλλον τὸ παράσημον τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Βουλγαρίας.

— Τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἀνεχώρησαν διὰ τὴν Γενεύην οἱ ὑψηλῆται τῆς Θεολογικῆς 'Ακαδημίας Σόφιας κ.κ. Συμεὼν Νάνκωφ καὶ Θεόδωρος Σάμπεφ, οἱ ὁποῖοι θὰ παραμείνουν ἐκεῖ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ τρ. ἔτους πρὸς μελέτην τῆς ὀργανώσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν.

— Ἐφέτος συμπληροῦνται 1100 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς σλαβικῆς γραφῆς ὑπὸ τῶν 'Ελλήνων Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Τὸ σπουδαῖον αὐτὸ ἰωβηλαῖον ἐωρτάσθη πανηγυρικῶς ἀπὸ τῆς 24ης 'Απριλίου μέχρι τῆς 25 Μαΐου ἐ.ἔ. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν εἰς τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα καὶ ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα ἔγιναν πλείοσαι διαλέξεις ἀφιερωμέναι εἰς τὸ ἔργον τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. 'Ἐντὸς τοῦ 1963 θὰ γίνωνται ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τῶν Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν, τὸ ὁποῖον θὰ ἀνεγερθῆ πρὸ τῆς ἔθνικης βιβλιοθήκης «Βασίλ Κολάρωφ». 'Η βουλγαρικὴ 'Ακαδημία ἐπιστημῶν ἐτοιμάζει ἐιδικὸν τόμον, τὸ δὲ 'Υπουργεῖον Παιδείας ἐιδικὸν λεύκωμα πρὸς ἑξαρσιν τοῦ ἔργου τῶν φωτιστῶν τῶν Σλαύων ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

'Ο ἀποθανὼν πάπας 'Ιωάννης ΚΓ', περὶ τοῦ θανάτου τοῦ

ὁποίου ἔγραψε λεπτομερῶς ὁ καθημερινὸς Τύπος, ἐτάφη εἰς μίαν κρύπτην τῆς Βασιλικῆς τοῦ 'Αγ. Πέτρου.

— Εἰς τὴν δημοσιευθεῖσαν πνευματικὴν διαθήκην του ὁ πάπας 'Ιωάννης ΚΓ' ἀναφέρει μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Γεννηθεὶς ἀπὸ πτωχοῦ, ἀλλ' ἐντίμους γονεῖς, εἶμαι ἰδιαίτερος εὐτυχῆς, διότι ἀποθνήσκω πτωχός, δεδομένου ὅτι ἐμοίρασα ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς περιστάσεις τῆς ἀπλής ζωῆς μου, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πτωχῶν καὶ τῆς ἁγίας 'Εκκλησίας, πᾶν ὅ,τι ἀπέκτησα, σχετικῶς ἄλλως τε πολὺ περιωρισμένον, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς περαιτέρω σταδιοδρομίας μου ὡς ἐπισκόπου. Εἰς τὴν προσφιλεῖ οἰκογενεῖάν μου, ἀπὸ τῆν ὁποῖαν δὲν ἔλαβα ὕλικά πλοῦτη, δὲν δύναμαι νὰ ἀφήσω παρὰ τὴν εὐλογίαν μου καὶ νὰ καλέσω τὰ μέλη ὅπως ζήσουν μετ' ἐμὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Οὐδέποτε ἠσθάνθη τὸν ἑαυτὸν μου μειωμένον διὰ τὴν ταπεινὴν καταγωγὴν μου, θεωρῶν τὸ ἐντίμον τῆς οἰκογενείας μου ὡς ἀληθὴ τίτλον εὐγενείας αὐτῆς». 'Ακολουθῶς ὁ πάπας 'Ιωάννης γράφει εἰς τὴν διαθήκην του τὰ ἑξῆς: «Ζητῶ συγγνώμην ἀπὸ ὅλους ἐκείνους, τοὺς ὁποῖους ἀθελήτως ἐπείκρανα καὶ ἀπὸ ἐκείνους, τοὺς ὁποῖους δὲν ἠδυνήθη νὰ βοηθήσω. 'Απὸ τῆς πλευρᾶς μου, νομίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ συγχωρήσω κανένα, διότι μεταξύ ὅλων ἐκείνων, τοὺς ὁποῖους ἐγνώρισα, δὲν εὔρον παρὰ ἀδελφοῦς καὶ εὐεργέτας μου. 'Αναμένω, πλήρης ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ μετὰ χαρὰν τὴν ἔλευσιν τοῦ θανάτου, ὅταν θελήσῃ ὁ 'Υψιστος νὰ τὸν στείλῃ εἰς ἐμέ».

— Πρόσφατοι στατιστικαὶ ἀναβιβάζουν τὸν ἐν 'Ηνωμέναις Πολιτείαις Ρωμαιοκαθολικὸν πληθυσμὸν εἰς 43.851.538. 'Απὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους οἱ ἀμερικανοὶ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἠξήθησαν κατὰ 936.373. Τῷ 1953 οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ τῶν 'Ην. Πολιτειῶν ἀνῆρχοντο εἰς 40.425.015.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Εἰς τὴν τοποθεσίαν τοῦ παλαιοῦ στρατοπέδου συγκεντρώσεως Νταχάου ἡ Γερμανικὴ Εὐαγγελικὴ 'Εκκλησία ἀνήγειρε ναὸν εἰς μνήμην τῶν θυμάτων τῶν ναζιστῶν.

— Κατὰ τὸν Μάρτιον ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Σὴ μ ε ρ ο ν» τῆς προτεσταντικῆς μοναχικῆς κοινότητος τοῦ Ταϊζέ. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο θὰ ἐκδίδηται τετράκις τοῦ ἔτους καὶ θὰ ἀποβλέπῃ εἰς «τὴν διεκόλυνσιν τῆς εἰδησιογραφίας καὶ τὴν τροφοδότησιν τῆς μελέτης ὄσων συμμερίζονται τὰς ἀντιλήψεις τῆς κοινότητος τοῦ Ταϊζέ, τὴν περὶ τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν μέριμνάν της καὶ τὴν αὐθεντικὴν της παρουσίαν ἐν τῷ κόσμῳ». Τὰ θέματα περὶ τῶν ὁποίων ἀσχολεῖται τὸ πρῶτον τεῦχος, εἶναι: «Συμμερίσου τὸν ἄρτον σου», «'Ο οἰκουμενικὸς ἄνθρωπος σήμερον», «Εἰδήσεις τοῦ Ταϊζέ», «'Επιστολὴ πρὸς τοὺς κοινοβιωτάς», «Τὸ Ταϊζέ εἰς τὴν σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ», «Τὸ κέντρον τοῦ Καρματέν». Τὸ περιοδικὸν «Σὴ μ ε ρ ο ν» εἶναι συμπλήρωμα τοῦ τριμηνιαίου θεολογικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ περιοδικοῦ «Verbum Caro», ὅπερ ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς αὐτῆς προτεσταντικῆς ἀδελφότητος.

— Συνεκροτήθη ἐν 'Ορτζέ ἡ 56η σύνοδος τῆς Μετερρυθμισμένης 'Εκκλησίας τῆς Πορτογαλλίας. Κατ' αὐτὴν ὁ πάστωρ Χέμπερ Ρουζ, παρατηρητῆς τῆς Β' ἐν Βατικανῶν Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀνεφέρθη ἀξιολόγως εἰς τὰς σχέσεις τῶν Διαμαρτυρομένων πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν 'Εκκλησίαν. Εἰς τὰ πορίσματα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος συνόδου γράφονται καὶ τὰ ἑξῆς: «Προσκαλοῦμεν τὰ μέλη τῶν ἐνοριῶν μας νὰ ζοῦν ἐν διαλόγῳ μετὰ τῶν μελῶν τῶν ἄλλων 'Εκκλησιῶν, ἰδίως τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς 'Εκκλησίας, καὶ νὰ παραλάβουν τὴν ἐνωτικὴν προσευχὴν ὡς μίαν τῶν κυριωτέρων πράξεων τῆς μετερρυθμισμένης εὐλαβείας μας».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Αἱ τρεῖς χριστιανικαὶ κοινότητες, αἵτινες κατέχουν τὸν 'Αγιον τάφον, ἦτοι 'Ορθόδοξοι, Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ 'Αρμένιοι διὰ πρώτην φορὰν συνεφώνησαν ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀναστηλώσεως τῆς βασιλικῆς τοῦ Παναγιῶν Τάφου.

— Οἱ Πρόεδροι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου 'Εκκλησιῶν ἀπέτιναν πρὸς τὰς 201 'Ορθόδοξους, παλαιοκαθολικάς, ἀγγλικανικάς καὶ προτεσταντικάς 'Εκκλησίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι μέλη του, τὸ ἐτήσιον ἐπὶ τῇ Πεντηκοστῇ μῆνυμά των, διὰ τοῦ ὁποῖου προτρέπονται αἱ 'Εκκλησίαι καὶ ὁμολογίαι, ὅπως ἐναποθέσουν τὰς ἐλπίδας των καὶ τὰς πεποιθήσεις των εἰς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον «οὐδέποτε ἐκλείπει».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν κενῆς θέσεως ἐφημερίου ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἁγίας Φωτεινῆς Νέας Σμύρνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νεομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς θεολογίας.

'Εν 'Αθήναις τῇ 6ῃ 'Ιουλίου 1963

Ὁ 'Αρχιεπίσκοπος

† Ὁ 'Αθηνῶν Χρυσόστομος

'Ιερὰ Μητρόπολις Μυτιλήνης

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὰς κενὰς θέσεις ἐφημερίου τῶν 'Ιερῶν Ναῶν Ἁγίας Τριάδος Σιγρίου καὶ Μεταμορφώσεως Μεγαλοχωρίου, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆς αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ γίνῃ ἀνακήρυξις ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

'Εν Μυτιλήνῃ τῇ 1-6-1963

† Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος

'Ιερὰ Μητρόπολις Ἡλείας

'Εχοντες υπ' ὄψει τοὺς Θείους καὶ 'Ιεροὺς Κανόνας τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ὡς καὶ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου τοῦ 'Ιεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Πύργου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἐν λόγῳ θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας «Ἐκκλησία», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά τῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

† Ὁ Ἡλείας Γερμανὸς

'Ιερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὄργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας τοῦ 'Ιεροῦ Ναοῦ Παναγούδας Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆς αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

'Εν Θεσσαλονίκῃ τῇ 5ῃ 'Ιουλίου 1963

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

'Ιερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων, 46,47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» καὶ τὰς διὰ μεταγενεστέρων Ν. Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Σκοπέλῳ 'Ιεροῦ Ναοῦ «Γεν. Χριστοῦ» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν.

'Εν Χαλκίδι τῇ 6 'Ιουλίου 1963

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος

'Ιερὰ Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

'Εχοντες υπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46,47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ 'Ιεροῦ Ναοῦ «Ἁγιοὶ Ἀπόστολοι» Διαμαντείκων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν 'Ιερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

'Εν Μεσολογγίῳ τῇ 10 'Ιουλίου 1963

Ὁ Τοποτηρητής

† Ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Εκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἄθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:

Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.

Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: Δρχ. 30 ἐτησίως.

'Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Μόνον ἡ χριστιανικὴ πίστις. Κωνσταντίνου Ρ. Ἀθανασιάδου, Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῆς εἰδωλολατρείας.

Θεοφ. Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ κ. Χρυσοστόμου, Ναϊκὰ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (Συνέχεια).

Ἡλία Βουλγαράκη, Ἱεραποστολή; (Συνέχεια)

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Γ' Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνεδρίου.

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικά Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

'Αθήναι, Ἰαοῦ 1. — Τηλεφ. 710.734